

Skarby Doliny Pilicy

twórczość
rękodzieło
folklor

2014

Stowarzyszenie
Dolina
Pilicy

Skarby Doliny Pilicy

Twórczość — rękodzieło — folklor

2014

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie. Publikacja opracowana przez Stowarzyszenie Dolina Pilicy, współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach osi 4 — LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, działanie 4.31 „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

gmina Aleksandrów

gmina Inowódz

gmina Lubochnia

gmina Mniszków

gmina Opoczno

gmina Przedbórz

gmina Sławno

gmina Sulejów

gmina Tomaszów Maz.

gmina Wolbórz

Stowarzyszenie Dolina Pilicy jest dobro-
wolnym, samorządnym, trwałym zrzesze-
niem osób fizycznych oraz osób prawnych,
o celach niezarobkowych, działającym jako
Lokalna Grupa Działania (LGD) i mającym
na celu działanie na rzecz rozwoju obsza-
rów wiejskich. Organizacja została zareje-
strowana w Krajowym Rejestrze Sądowym
w Łodzi w dniu 26.05.2006 roku pod nr
0000257879 w Sądzie Rejonowym dla Ło-
dzi – Śródmieścia w Łodzi, XX Wydział Kra-
jowego Rejestru Sądowego.

Obszar realizacji Lokalnej Strategii Roz-
woju, położony w południowo-wschodniej
części województwa łódzkiego, obejmuje
dziesięć gmin ulokowanych w sąsiedztwie
Zbiornika Sulejowskiego oraz środkowego
biegu rzeki Pilicy wraz z jej dopływami, na-
leżących do czterech powiatów: tomaszow-
skiego, opoczyńskiego, piotrkowskiego i ra-
domszczańskiego.

W skład LGD Stowarzyszenia Dolina Pilicy
wchodzi następujące gminy: Aleksandrów,
Inowódz, Lubochnia, Mniszków, Opoczno,
Przedbórz, Sławno, Sulejów, Tomaszów
Mazowiecki, Wolbórz.

Stowarzyszenie działa na rzecz rozwoju
obszarów wiejskich poprzez ochronę oraz
promocję środowiska naturalnego, krajo-
brazu i zasobów historyczno-kulturowych,
rozwój turystyki oraz popularyzację i roz-
wój produkcji wyrobów regionalnych.

Wydawca

Eikon Studio
ul. Krasińskiego 40/5
87-100 Toruń
www.eikonstudio.pl

Współwydawca

Stowarzyszenie Dolina Pilicy
ul. św. Antoniego 55
97-200 Tomaszów Mazowiecki
e-mail: dolinapilicy@onet.eu
tel. 44 710 15 52
www.dolinapilicy.pl, www.skarbypilicy.pl, www.agropilica.pl

© Copyright

Stowarzyszenie Dolina Pilicy, 2014

Zdjęcia

Stowarzyszenie Dolina Pilicy

Przygotowanie edytorskie

Eikon Studio

ISBN 978-83-930863-5-1

Spis treści

Wstęp	4	Mariola Saternus	55
Twórcy	5	Ewa Nagórska	56
Rzeźba i malarstwo		Zofia Pacan	58
Edyta Cieślík-Moczek	6	Grażyna Możdżyńska	60
Jan Milczarek	10	Stefania Pokora	62
Marek Mokrowiecki	12	Zespoły ludowe	63
Stefan Piekarz	13	Czerwone Jabłuszko	64
Andrzej Oliwa	14	Spod Diablej Góry	65
Zdzisław Wojciech Słomka	16	Cekinki	66
Zbigniew Szczot	20	Brzustowanie	67
Stanisław Ślusarczyk	22	Królowianki	68
Aleksandra Koselak	23	Lubochnianie	69
Bronisław Helman	24	Bukowianie	70
Literatura		Jaworzanie	71
Krystyna Wieczorek	26	Jedność	72
Jerzy Miś	28	Tramblanka	73
Jarosław Adam Kluzek	30	Słowiki	74
Halina Maciejewska	32	Róża z Gawron	75
Rękodzieło artystyczne		Olszowianki	76
Mariusz Bogustawski	34	Kamienianka	77
Marianna Bedka	38	Kozenianka	78
Aleksander Dutkiewicz	40	Kuniczanka	79
Marianna Piechna	41	Ciełtowanie	80
Weronika Gruszecka	42	Smardzewianie	81
Ilona Helman	44	Sami Swoi	82
Iwona Czajkowska	48	Dziecięcy Sami Swoi	83
Koło ATRA	50	Mali Smardzewianie	84
Krystyna Kozera	52	Koła Gospodyń Wiejskich	87
Anna Kucharska	54		

Szanowni Państwo

Niezmiernie miło oddać do rąk Państwa publikację dającą obraz twórczości i działalności artystycznej regionu Stowarzyszenia Dolina Pilicy. Obszar 10 gmin, które obejmuje stowarzyszenie, łączy wspólna historia terenów wzdłuż środkowej Pilicy – rzeki pełniącej dla człowieka ogromną rolę od zawsze. Koleje losów i poczucie wspólnoty regionalnej, jak również potrzeba kreacji, wykształciło pasje, tradycje rękodzielnicze oraz chęć działania w obszarze kultury pięknych obszarów nadpilicznych. Część tych pasji wywodzi się wprost z tradycji pokoleń, część natomiast wraca do korzeni, inspirowane się folklorem, dodając od siebie oryginalny pierwiastek twórczy, nadający wyrobom i pracom wyjątkowości oraz indywidualności. W dobie globalizacji i po silnej fali osiedlania w miastach następuje powolny zwrot ku spokojnemu życiu na wsi, które sprzyja kontemplacji i rozwijaniu twórczych marzeń oraz umiejętności rękodzielniczych. Chciałbym zachęcić Państwa do zapoznania się z naszymi skarbami, dzięki którym region nasz jest bogaty kulturowo.

Bronisław Helman

Prezes Stowarzyszenia Dolina Pilicy

Twórcy

Edyta Cieślik-Moczek

pasja do folkloru — skansen Niebowo, artystka, edukator sztuki, animator kultury, arteterapeuta, nauczyciel

Ukończyła Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Kielcach na kierunku konserwacja rzeźby, a następnie studia wyższe w Instytucie Plastyki w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Częstochowie, kierunku wychowanie plastyczne. Jest członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Wychowania przez Sztukę. Uprawia malarstwo, rysunek, rzeźbę i inne formy twórczości plastycznej. Jej prace prezentowane były na wystawach indywidualnych (Cieszyn, Częstochowa, Piotrków Tryb., Świecie), a także na wystawach zbiorowych. Autorka projektów artystycznych, twórczych i edukacyjnych. Prowadzi warsztaty i projekty z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi w Skansenie Niebowo, ale także w różnych ośrodkach (Toruń, Częstochowa, Świecie, Tomaszów Maz., Poznań). Swoje doświadczenia i projekty prezentowała wielokrotnie na konferencjach naukowych i metodycznych.

Pani Edyta pasjonuje się kulturą ludową regionu opoczyńskiego. Od dzieciństwa związana była z gminą Sławno, dlatego od 1998 r. powróciła do korzeni, kupując stare i opuszczone domostwo wiejskie w miejscowości Wincentynów. Z pasją i zaangażowaniem wspólnie z mężem Krzysztofem przekształcili gospodarstwo w małe muzeum folkloru i tradycji ziemi opoczyńskiej, nazywając je **Skansen Niebowo**. Po kilku latach pracy stara chata, piwniczka, oraz inne obiekty powróciły do dawnej świetności, zachowując swoją autentyczność.

Pani Edyta, choć na stałe mieszka w Popowie k. Częstochowy, każdą wolną chwilę podczas ferii i wakacji spędza w Wincentynowie, organizując dla dzieci i młodzieży różnego rodzaju warsztaty tj.: edukacyjne, rzeźby w drewnie, kwiatów z bibuły, plastyczne, a przede wszystkim stara się przekazać młodzieży pasję do kultury i twórczości ludowej. Dlatego wciąż wyszukuje stare jej elementy typu kołowrotki, wrzeciona, kuferki i stare meble, które umieszcza w chacie. Swoją działalnością zaskarbiła sobie uznanie i szacunek mieszkańców Wincentynowa i okolic. Aktywnie współpracuje z samorządem gminy Sławno w krzewieniu tradycji i kultury ludowej. Od kilku lat w Skansenie Niebowo odbywają się spotkania zespołów folklorystycznych, gdzie odtwarzane są ludowe obrzędy m.in. lany poniedziałek, śmigus-dyngus, puszczanie wianków.

Jan Milczarek

rzeźbiarz, samouk

Mieszkaniec wsi Biała, członek Stowarzyszenia Plastyków Amatorów przy Łódzkim Domu Kultury. Od 2012 r. członek Związku Plastyków Artystów Rzeczypospolitej Polskiej. Tworzy w drewnie. W swoim bogatym już dorobku artystycznym admiruje przede wszystkim piękno kobiecego ciała, ale również jest autorem bardzo ciekawych prac przedstawiających kompozycje rodzajowe, zaczerpnięte z kolorytu lokalnej codzienności. W jego twórczości, jedną z ważniejszych płaszczyzn tematycznych, są przedstawienia sakralne, kreowane w formie płaskorzeźb i figur wykonanych w różnej skali. Część jego twórczości jest rezultatem wielu plenerów rzeźbiarskich, na które artysta jest zapraszany w uznaniu warsztatowego kunsztu. Stąd chociażby obecność rzeźb Jana Milczarka w różnych, często bardzo odległych od Białej, miejscach w Polsce.

Mimo dużego zaangażowania w proces twórczy, artysta chętnie dzieli się swoim talentem z innymi, aktywnie uczestniczy w życiu

lokalnej społeczności, prezentuje dorobek kulturowy Nadpilicza w wielu imprezach promujących region łódzki. Bierze udział w pokazach dla dzieci, w warsztatach rzeźbiarskich dla młodzieży szkolnej, przekazując im prócz umiejętności warsztatowych, swoją wrażliwość i pasję tworzenia. W ramach pleneru wykonał ul. figuralny dla Muzeum w Kluczborku — postać kobiety w stroju ludowym. Dla Ośrodka Edukacji

Historycznej — Gród Foluszek k. Brodnicy — wyrzeźbił postać rycerza wysokości około 2.5 m. W ogólnopolskim Biennale Plastyki w Dąbrowie Górniczej trzy rzeźby zostały zakwalifikowane do wystawy konkursowej im. Vincenta van Gogha Fundacji Elektrowni Rybnik. Obecnie wolne chwile poświęca na pracę przy budowie pracowni, nie zapominając o mniejszych i większych kłodach drewna, z których powstaną następne rzeźby.

Marek Mokrowiecki

rzeźbiarz

Opocznianin, kontynuator rodzinnych tradycji artystycznych. Już w młodości pokochał rzeźbiarstwo w drewnie. O swoim talencie i o sobie samym mówi w następujący sposób:

Urodziłem się w dobrych latach 60. i wychowałem na muzyce tamtych lat. Ze względu na pisaną mi długowieczność nie śpieszyłem się z pobieraniem nauki, ale za to odkrywałem w sobie talent artystyczny. W każdą pracę wkładam talent, zdobyte doświadczenie i jak myślę – kawałek siebie.

Uczestniczy w wielu plenerach rzeźbiarskich i wystawach na terenie całego kraju. Jego prace można podziwiać na ulicach Kluczborka oraz rodzinnego Opoczna.

Zapraszamy na stronę internetową: www.mokry.cba.pl

12

Stefan Piekarz

rzeźbiarz, snycerz

Wiele lat swojej pracy poświęcił rewitalizacji znanych zabytkowych budowli np. Opactwo Cystersów w Sulejowie. Fascynacja rzeźbą przyszła podczas pobytu we Włoszech, gdzie pan Stefan ukończył odpowiednie kursy. To właśnie tam zrekonstruował swój pierwszy kościelny ołtarz i wystawił swoje prace na Targach w Fiera Sant'Orso.

Pan Stefan przeprowadził również warsztaty rzeźbiarskie w 2012 r. zorganizowane przez Stowarzyszenie Dolina Pilicy. Uczestnicy poznali techniki rzeźbienia, posługiwania się dłutem, zapoznali się ze specyficznym materiałem rzeźbiarskim, jakim jest drewno oraz z jego rodzajami. Mogli własnoręcznie wykonać zaprojektowaną przez siebie rzeźbę, którą zabrali ze sobą do domu, jako pamiątkę ze spotkania.

gmina Sulejów

Andrzej Oliwa

malarz ikon, rzeźbiarz

Urodził się w 1957 r. w Opocznie i tu mieszka. Z wykształcenia jest technikiem-mechanikiem. Od wielu lat zajmuje się amatorsko malarstwem. Początkowo malował na płótnie obrazy o tematyce sakralnej techniką olejną ze scenami batalistycznymi czy rodzajowymi.

Od roku 1985 pod wpływem oglądanych zbiorów ikon w Łańcucie zaczął interesować się sztuką bizantyjską i rosyjską. Efektem tego stały się obrazy inspirowane ikoną, które cechuje podobny do niej nastrój, klimat i kolorystyka. Jako podobrazia stosuje deski drewniane drzew liściastych: lipy, topoli, brzozy, jesionu. Do malowania używa farb temperowych. Od kilku lat do swojej twórczości dołączył również rzeźbę w drewnie, przeważnie lipowym i topolowym.

Wykonuje rzeźby i płaskorzeźby o różnej tematyce świeckiej, sakralnej, łowieckiej tj. myśliwsko-wędkarskiej i czasami użytkowej. Do własnej twórczości dochodził stopniowo w oparciu o literaturę, zbieranie różnych

materiałów w związku z zainteresowaniami oraz obserwację. Andrzej Oliwa od kilku lat prezentuje swoje prace na różnego rodzaju targach i pokazach związanych z promocją kultury i twórczości regionu opoczyńskiego.

Zdzisław Wojciech Słomka

rysownik, malarz, rzeźbiarz

Jest samoukiem. Mieszka w Tarasce koło Sulejowa, gdzie tworzy Zagrodę Wyobraźni — nad Czarną i Pilicą. Zdzisław Słomka jest twórcą setek obrazów olejnych, grafik, rzeźb oraz kilku polichromii kościelnych. Wykształcił swój indywidualny styl, pełen dygresji i niepojętej ekspresji, uwikłany w symbolikę egzystencjalnej zadumy. Pan Zdzisław jest człowiekiem o ogromnej wrażliwości artystycznej. I to wszystko na skraju śródleśnej wsi Taraska wtopionej w krajobraz Sulejowskiego Parku Krajobrazowego.

Oto fragment wypowiedzi o artyście:
Paweł Reising — Redaktor Naczelny Mie-
siężnika Kulturalnego „Kurier — Kultura
i Rzeczywistość”.

*Zdzisława Wojciecha Słomkę znam od
2003 r. Od tego czasu podziwiam jego
talent, pracowitość i nieokiełznaną in-
wencję twórczą. Nie boi się on nowych*

*wyzwań — rzeźbi w drewnie i kamieniu,
maluje, rysuje, buduje pomniki, a nawet
zilustrował książkę z bajkami dla dzieci.
Choć skrył się w lasach na obrzeżu cywi-
lizacji, w ubogiej gminie Aleksandrów, to
wydaje się, że jest artystą, który w regio-
nie piotrkowsko-opoczyńskim wzbudza
najbardziej pozytywne reakcje miłośni-
ków sztuki.*

Przy swoim domu w Tarasce stworzył wyjątkowy skansen, w którym obok starych wyrobów rękodzieła ludowego stoją jego rzeźby, obrazy, instalacje. Z roku na rok przybywa tam eksponatów, choć związane to jest ze znacznymi kosztami. Jednak dzięki temu tradycja wiąże się ze sztuką współczesną, wywołując często zupełnie wyjątkowe wrażenia estetyczne.

Artysta chętnie zaprasza ludzi kultury. Dzięki jego życzliwości przez kilka lat organizowałem w Tarasce Nadpilicką Biesiadę Literacką, której głównym punktem był Turniej Jednego Wiersza

o Tematyce Przyrodniczej. Twórczość Zdzisława Wojciecha Słomki warta jest wsparcia i popularyzacji, gdyż dzięki takim artystom nasz kraj jest piękniejszy i bogatszy duchowo.

Zbigniew Szczot

rzeźba w metalu, kompozycja przestrzenna z drewna

Swoje pierwsze prace zaczął tworzyć jako piętnastolatek, działając w Kole Metaloplastycznym w Łodzi. Działał w harcerstwie. Tam podczas obserwacji natury powstawały piękne totemy. Zainspirowany historią zaczął wykonywać różnorodne ozdoby z metali kolorowych, kamienia i drewna. Najbardziej zafascynował się starymi herbami i maskami.

Posiada dwa patenty wydane przez Departament Badań Patentowych:

- zasobnik na drewno (wzór przemysłowy),
- łóżko (wzór użytkowy).

Ostatnio wykorzystuje drewno naturalnej postaci do uzyskania kompozycji przestrzennej.

Stanisław Ślusarczyk

rzeźba drewniana

Mieszkaniec wsi Siucice. 20 lat minęło odkąd wykorzystuje swój talent rzeźbiarski. Początki twórczości były mocno związane z wydarzeniami z życia osobistego. Swoje prace wykonuje zarówno w drewnie jak i w kamieniu. Prawie wszystkie prace Stanisława Ślusarczyka nawiązują do motywów sakralnych i narodowych. W Turkowicach (parafia Skórkowice) znajduje się wykonana przez niego najokazalsza, bo mierząca ponad trzy metry wysokości, rzeźba ukrzyżowanego Jezusa. Pan Stanisław włączył się również w działania Stowarzyszenia Dolina Pilicy. Chętnie dzieli się swoimi umiejętnościami w lokalnym środowisku w ramach warsztatów organizowanych przez siebie.

Aleksandra Koselak

malarstwo, wiersze

W 1981 r. przybyła do Brzustowa i rozpoczęła pracę w Szkole Podstawowej jako nauczycielka. Tu poznała swojego męża i to spowodowało, że pozostała w Brzustowie. Ma dwie dorosłe córki. Pomaga mężowi prowadzić nieduże gospodarstwo. Lubi swoją pracę, lubi wieś i ludzi.

Trochę maluje — jej ulubiony motyw to kwiaty. Trochę pisze, przeważnie humorystyczne okolicznościowe wierszyki dla przyjaciół. Inspirowana ludowymi przyśpiewkami tworzy wierszyki i scenariusze dla dziecięcego zespołu Cekinki.

gmina Inowłódz

Bronisław Helman

rzeźba, malarstwo, rysunek

Pochodzi z Piotrkowa Trybunalskiego, gdzie już w młodym wieku kształtował swoją wrażliwość artystyczną. Malował i rysował od najmłodszych lat. Twórczość jego wypływa z pasji oraz ogromnej wrażliwości postrzegania najbliższego otoczenia. Jego talent został dostrzeżony już w szkole średniej, dla której wykonywał liczne prace i obrazy. Niestety problemy ze zdrowiem (wzrok) uniemożliwiły mu kształcenie się w tym kierunku, choć początkowo planował studiować architekturę na Politechnice Krakowskiej pod kierunkiem prof. Wiktora Zina.

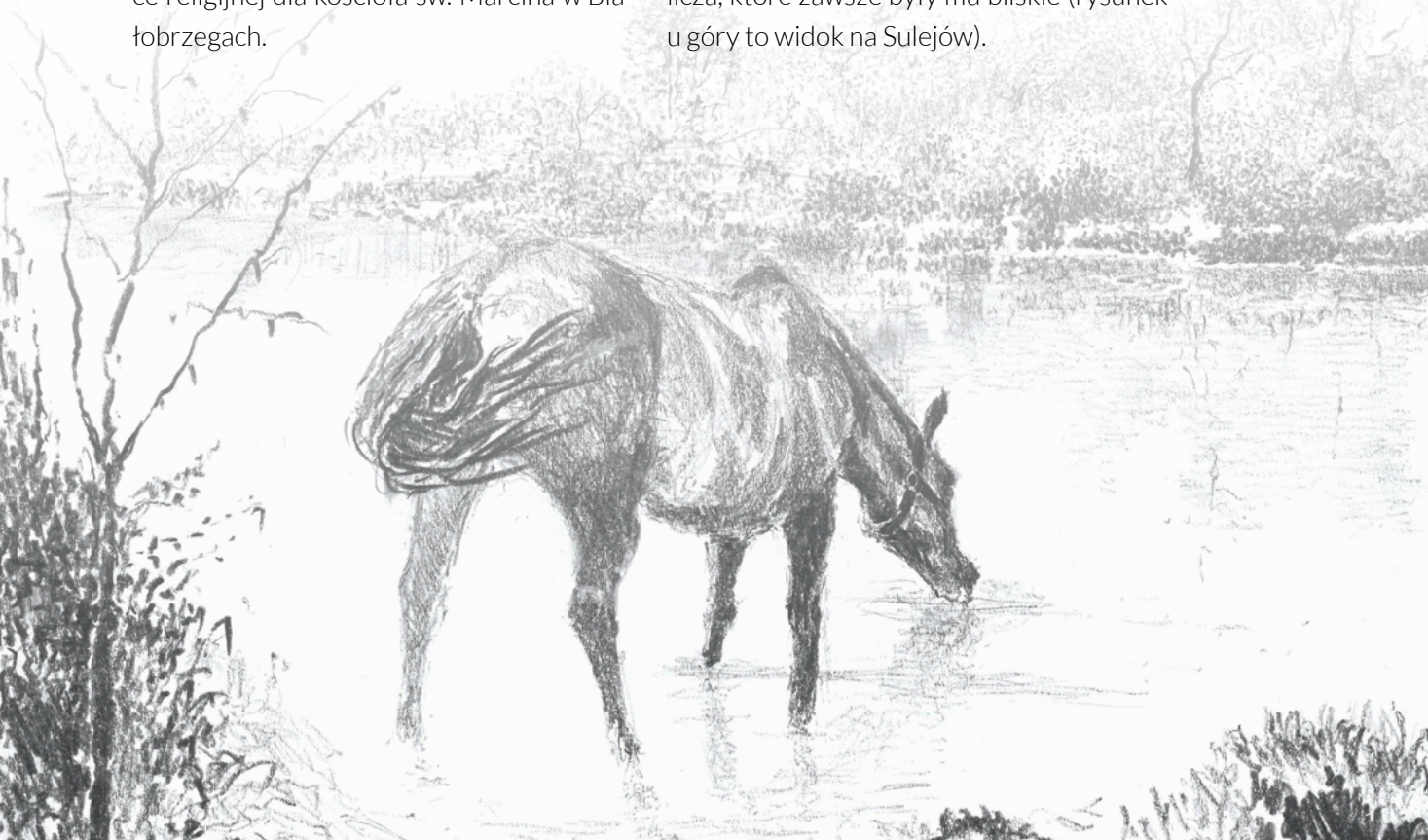
W latach 70. przeprowadził się wraz z rodziną w rejon Tomaszowa Mazowieckiego, gdzie czynnie działał w Stowarzyszeniu Amatorów Plastyków. Pracował pod skrzydłami Ryszarda Kustrzyńskiego, jednego z pierwszych założycieli tomaszowskiego SAP. Brał udział

w licznych konkursach lokalnych i wojewódzkich. Otrzymał I miejsce w Konkursie Wojewódzkim Amatorów Plastyków w rzeźbie oraz wyróżnienie w malarstwie. Wykonał wiele obrazów olejnych o tematyce religijnej dla kościoła św. Marcina w Białobrzegach.

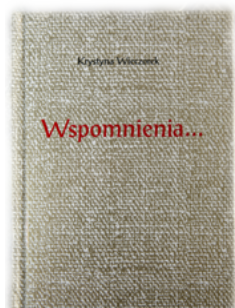
Wiele prac i szkiców zostało wykonanych długopisem, także węglem i ołówkiem, malarstwo głównie olejne, rzeźbę reprezentują ekspresyjne twarze w drewnie. Głównym źródłem inspiracji są piękne tereny Nadpilicza, które zawsze były mu bliskie (rysunek u góry to widok na Sulejów).

Krystyna Wieczorek

pisarka, poetka, twórczyni rękodziela ludowego,
propagatorka folkloru

Gawędziarka potrafiąca z właściwą sobie prostotą opowiadać go-dzinami, tak jakby to było wczoraj, niezwykle ciekawe epizody z jej życia i te przekazywane rodzinną tradycją z pokolenia na pokolenie. W swojej bogatej twórczości literackiej z ogromnym pietyzmem pielęgnuje regionalny dorobek kulturalno-obyczajowy Nadpilicza. Zaczynała od poezji. Pierwsze wiersze, jak sama wielokrotnie wspomina, przelała na papier „z potrzeby serca i smutku na duszy”, chcąc utulić rozpacz po tragicznej śmierci syna. Były to jednak pró-by intymne, zmagania z własną wrażliwością. Dopiero w 1995 r. debiutowała na łamach kwartalnika „Siódma Prowincja”. W 1997 r. została wyróżniona w Ogólnopolskim Konkursie *Pamiętniki nowego pokolenia chłopów polskich*. To niezwykle osobisty, do bólu szczery wizerunek jej sposobu postrzegania przemian na wsi, od zakończe-nia wojny do pierwszych lat budowy demokracji w naszym kraju. To rozprawianie o nadziejach, ale też o utracie złudzeń.

Umiłowanie niepowtarzalnego piękna przyrody i krajobrazu Do-liny Pilicy, okolic Lubiaszowa, którego jest mieszkanką, ziemi piotr-kowskiej w historii, tradycji i obyczaju ilustrują pięknie dwa tomiki poetyckie: *Rozmyślanie* (2003) i *Wspomnienia* (2006). Jednak naj-większym literackim dziełem jej życia jest saga *Młyn na Stawkach* oraz *Młyn na Stawkach – Nad Czarną* opisująca dzieje jej własnej rodziny młynarskiej na przełomie XIX i XX w. z retrospekcjami się-gającymi mrocznych epizodów z powstania styczniowego. To bar-dzo sprawnie, interesująco nakreślona opowieść losów bohaterów, mieszkańców okolic Goleśz uwikłanych w atmosferę wartkiego nur-tu historii wsi pod zaborem rosyjskim, ze złowieszczymi odgłosami dramatów I wojny światowej i pierwszymi nadziejami Polski niepod-ległej. Ostatnimi czasy wydała również, nawiązujące do tradycji re-

gionalnej (kulinarnej, obrzędowej), opracowania bardziej popularne, promocyjne m.in.: *Jadło piotrkowskie*, *Regionalne nalewki i ciasta*, *Nasza tradycja – obrzędy i zwyczaje w powiecie piotrkowskim*.

Krystynę Wieczorek – pisarkę, poetkę, twórczynię rękodzieła ludowego, propagatorkę ludowej kultury, trudno scharakteryzować w krótkiej nocy biograficznej. Obok niezaprzeczalnych, niezwykle cennych walorów literackich, jakie dostarczyła nam wszystkim swoją twórczością, jest kobietą niezwykłą, ogromnie wrażliwą i głębką, pełną optymizmu i codziennego humoru.

Jest niezmiernie życzliwa ludziom, skromna i prawdziwa we wszystkim co robi. Została doceniona przede wszystkim jako popularyzatorka tradycji i kultury naszego regionu. Jest laureatką wielu nagród i wyróżnień. Została odznaczona niezwykle cennym Orderem Serca – Matkom Wsi (2002). Doceniły jej dorobek twórczy władze lokalne i państwowe. Nagradzały ją władze powiatu piotrkowskiego, Marszałek Województwa Łódzkiego oraz Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, nadając jej prestiżową Odznakę Honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

Jerzy Miś

poeta

W latach 1970–2007 mieszkaniec Rudy Śląskiej, górnik. Przejście na emeryturę pozwoliło mu na rozwijanie swoich talentów. Mniej więcej od 2000 r. zaczął swoją przygodę z pisaniem od układania żartów i satyrycznych rysunków oraz składanek obrazkowych. Później przyszło pisanie fraszek i wierszy.

Śląsk był dla niego drugim domem, sporo tekstów zawiera treści o pracy górników i życiu na Śląsku. Od 2007 r. mieszka w Żądłowicach n. Pilicą, co daje nowe możliwości pisania i fotografowania, dzięki pięknej przyrodzie, klimacie wiejskim i malowniczym okolicach.

Swoją poezję wykorzystuje do pokazów multimedialnych. Bierze udział w wystawach organizowanych przez grupę Artystów Ziemi Inowłódzkiej, której jest członkiem.

Biblioteka

Rząd za rządem
Stoją regały,
Na półkach książki
I inne annały.
Słów zapisanych
Wiele się mieści,
Lecz czytelników,
Brak coraz częściej.

JM — Żądłowice; 23 03 2012

Konewka i Spała

Leży Spała i Konewka
I to leżą nie na deskach.
Obie leżą koło siebie
Na piaszczystej polskiej glebie.
W Spale w sporcie jest zasługa,
A Konewka deski struga.
Od leżenia dobrze stoją,
Bo w Konewce drewno kroją.
W Spale za to wieża stoi,
Ale desek się nie kroi.
Dziwne jest to tu stwierdzenie,
Że ich ważne jest leżenie.
A niech leżą i nie wstaną
I odleżyn nie dostaną!

JM — Żądłowice; 30 12 2009

Kraina nadziei

Łąki, pola, gaje,
Lud krainy, w której
„Folk”, trud i zwyczaje.

Ziemia utrudzona
W znoju, pocie czoła,
Deszczu upragniona.

W niepewności losu,
Wojnami smagana,
Zmarnowanych kłosów.

W nadziei pewności,
Że się los odmieni
Ku lepszej przyszłości.

JM — Żądłowice; 11 01 2012

Ioscho Stephan Quartet

Coś na górze brzęczy.
Czy to może skrzypce,
Czy to głos zajęczy?

Ale czy kto słyszał,
Żebyając z siebie
Jakieś dźwięki wydał?

A to skrzypce grały,
Gitarowe struny
I basista cały.

W instrumentach struny.
Poleciały dźwięki,
Podnieciły tłumy.

Latają paluchy
Po strunach gitary,
Jakby wściekle muchy.

Potem dzieła swego
Dokonał basista.
Z monstra strunowego.

Za nim skrzypce w dźwiękach
Temat wyśpiewują
Muzycznego piękna.

Rytm ten podtrzymuje
Ginter na gitarze,
Dłonią wymachuje.

Popłynęły nuty,
W instrumentach drgnęły
Metalowe druty.

Ioscho Stephan na gitarze,
„Seba” Relmann skrzypce,
Ginter Stephan na gitarze,
Max Schaal buczy kontrabasem,
Krzysztof Pelech na gitarze.

JM — Żądłowie; 28 08 2012

Koncert odbył się w Ino-
włodzu 26 08 2012
o godzinie 20.00 przy ko-
ściele św. Idziego.

Muzycznej radości
Dla publiczności
Od grających gości.

Jarosław Adam Kluzek

poeta

Jego przygoda z poezją zaczęła się w 2006 r. w Technikum Rolniczym w Czarnocinie. Tam zafascynował się *Panem Tadeuszem* A. Mickiewicza. W ostatnim roku nauki napisał dla żartu własny fragment, który przerodził się we współczesną XIII księgę *Pana Tadeusza* i za namową p. dyrektora wydał własnym sumptem w lutym 2009 r. w nakładzie 1000 egz. Jedną część pt. *Soplicowo w ukrytej kamerze* recytował przed komisją podczas zdawania ustnej matury z j. polskiego. Jednocześnie w 2006 r. znalazł się na planie filmu *Katyń* A. Wajdy, gdzie wcielił się w rolę podporucznika W.P. prowadzącego oddział żołnierzy. Aby połączyć pasję, zakupił mundur, oporządzenie wojskowe i wymyślił Teatr Frontowy Kawalerii Polskiej. Potem występował z wierszami podczas Nocy Muzeów, otwarcia ścieżki rowerowej w Spale, itp. Po Katyniu zagrał oficera Wermachtu w polsko-izraelskiej produkcji *Wiosna 1941*. Nawiązał kontakt z grupą rekonstrukcji historycznej „Batalion Tomaszów”, a potem wstąpił do stowarzyszenia Labirynt i GRH przy Trasie Turystycznej „Bunkier w Konewce” k. Spały, z którymi brał udział w rekonstrukcjach, wcielając się w postacie m.in.: mjr. Hubala, niemieckiego generała, marszałka J. Piłsudskiego. Był zapraszany do szkół średnich w okolicy, aby recytować i opowiadać o filmach. Zaczął brać udział w turniejach recytatorskich w tomaszowskim MOK-u i od 2010 r. jest członkiem Klubu Wojskowego przy 25 BKPow. w Nowym Glinniku. Napisał wiersze: *Klub Poetycki*, *Pożegnanie Generała*, *Żołnierz z NSR-u*, *Nasz Ksiądz Pułkownik*, *Supermarket 25 BKPów*. Pan Kluzek w 2010 r. brał udział w filmach: *Bitwa Warszawska 1920*, J. Hoffmana oraz w serialu dla TVP-1 *1920 Wojna i Miłość*, do których napisał wesołe wiersze, zresztą czytane podczas przerwy na planie.

Występował jako rotmistrz kawalerii w barwach 14. pułku Ułanów Jazłowieckich oraz jest członkiem Stowarzyszenia Ułanów im. Oddziału Wydzielonego Wojska Polskiego mjr. Hubala w Poświętnym k. Anielina. Z tego czasu powstały wiersze: *Kandydat na Hubalczyka*, *Hubalczyki na gościnnych występach*, *Major Hubal na kwaterze*, *Wesele w Czarnocinie*, *Oświadczyły w Anielinie*, *Hubertus Spalski* i inne. Dla swojej małej córeczki Marleny napisał wiersz *Mała Amazonka*.

Pan Jarosław współpracuje z Teatrem Młodych im. Wojciecha Bogusławskiego, który działa przy GOK-u w Henrykowie. Wiersze dla teatru to min.: *Teatr Młodych w Austrii*, *Portret kobiety*, *Business women*.

Twórczość literacka oraz pasja do kina i filmu jest wspaniałą odskocznią od codziennej pracy w rodzinnym gospodarstwie rolnym.

ŻOŁNIERZ Z NSR-u

Pomysł strzelił mi do głowy,
Być żołnierzem rezerwowym.
I porzucić los cywila,
Dostać prawo do beryla.
Bronić kraju wciąż aktywnie,
Ale pół charytatywnie.
Choć przygoda to rzecz złudna,
Taka służba nie jest nudna.
Tu przeżyję chwile chlubne,
Lub przynajmniej trochę schudną.
Będę dobrze wyćwiczony,
I odpocznę ciut od żony.
Dziś nie czuję już przymusu,
Sam się stawię do korpusu.
Chcę walczyć w ramach NATO,
Karabinem, nie łopatą.
W przypadku zajęć braku,
Pojeżdżę w rosomaku.
To jest służba prestiżowa,
Polska Gwardia Narodowa.
Walczę nawet w trakcie snu,
Rano stanę w WKU.
Jest matura i chęć szczerą,
Zrobią ze mnie oficera.
To dopiero idą czasy,
Dadzą szablę i lampasy.
Choć kondycja trochę nie ta,
Przyda w wojsku się poeta.
To jest wizja może szumna,
Lecz rodzina będzie dumna.

GERWAZY

Spała dn. 22.05 2011r.

Halina Maciejewska

pisarka, bajeczki dla dzieci

Mieszka na wyspie położonej na rzece Czarnej Koneckiej w Siucicach w gminie Aleksandrów. Przez wiele lat związana była z Tomaszem Mazowieckim lecz obecnie mieszka w rodzinnych stronach i zajmuje się tym, co lubi najbardziej, czyli pisaniem wierszy dla dzieci i dorosłych.

Halina Maciejewska debiutowała w 2004 r. książeczką zatytułowaną *Bajeczki do poduszeczki*. Książka cieszyła się dużym zainteresowaniem młodych czytelników, w związku z tym powstała druga książeczka *Bajeczki z wiklinowego koszyka*.

Wypowiedź o pisarce: Paweł Reising — Redaktor Naczelny Miesięcznika Kulturalnego „Kurier-Kultura i Rzeczywistość”

Tradycyjna forma wierszy Haliny Maciejewskiej jest najbardziej ulubiona przez dzieci. Krótkie utwory rymowane, tematycznie oparte na obserwacji przyrody i ludzkich zachowań, przekazują ważne dla najmłodszych odbiorców treści, tj. np. zamiłowanie do zwierząt, czy szacunek dla rodziców. Wiersze pisarki znakomicie nadają się nie tylko do czytania dzieciom przez rodziców. Także z ich pomocą miliński chętnie będą uczyli się czytać.

Przyjaciele starego dębu

**Stoi w lesie dąb staruszek,
rozłożystą ma koronę
a gałęzie tej korony
są gniazdami ozdobione.**

Wrony

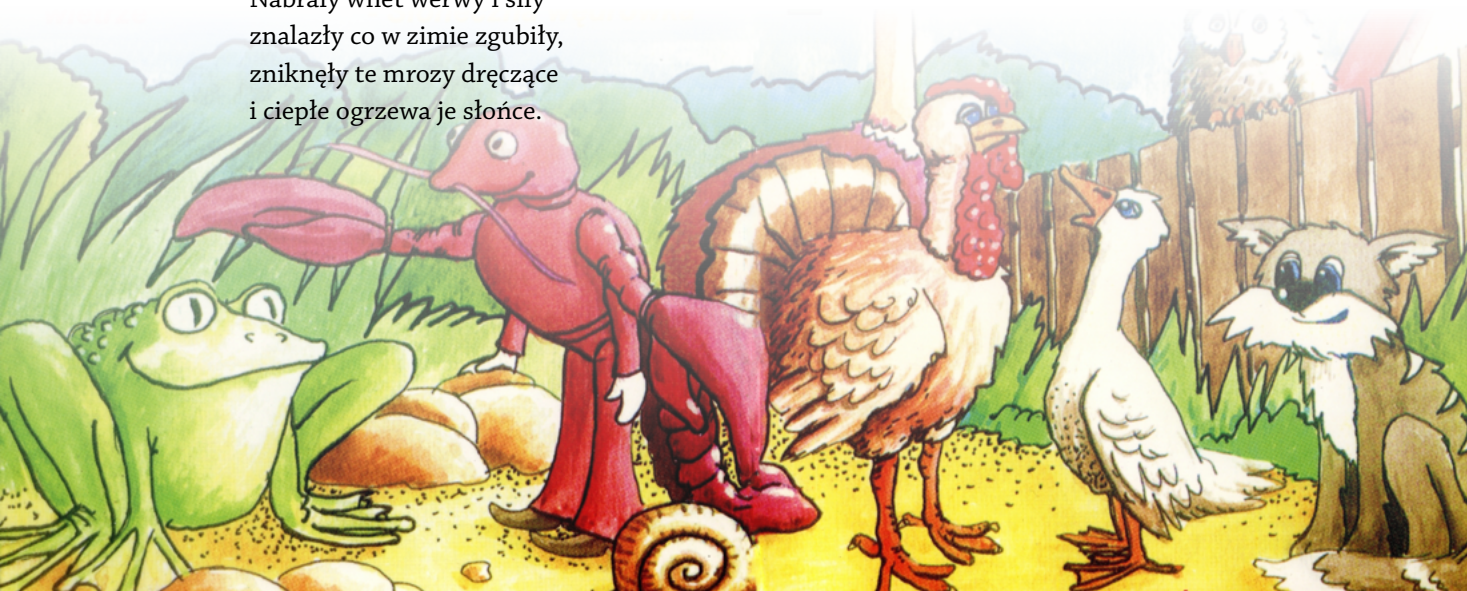
Na płocie usiadły dwie wrony
a płot jest kochani zielony
zaś wrony są smutne jak smutek
to zimy fatalny jest skutek.

Już krakać nie mają ochoty
nie w głowach im figle czy psoty
zgubiły tygodnie, miesiące
i cieszyć przestało je słońce.

Tak siedząc ujrzały bociana
szybował nad gniazdem od rana
i wronie serduszka zadrżały
sopelki z serduszek spadały.

Nabrały wnet werwy i siły
znalazły co w zimie zgubiły,
zniknęły te mrozy dręczące
i ciepłe ogrzewa je słońce.

Nie zazdroścę tej pani przepychu,
której życie fortunę zesłało.
Panu, który spiskował po cichu
życzę szczęścia — wciąż władzy mu mało.
Lecz zazdroścę tej parze leciwej
idącej pod rękę aleją.
Twarze — zwierciadła przeszłości
szczęśliwej
jak dawniej pogodnie jaśnieją.
W oczach troska z ufnością spleciona
i dłonie podane w potrzebie,
wspólna droga miłością znaczone
usłana szacunkiem dla siebie.

Rekodzieto artystyczne

gmina Wotbórz

Mariusz Bogusławski

sznurek, rękodzieło z surowców naturalnych

Zamiłowanie do pracy twórczej przejął po rodzicach i przekazuje swoim dzieciom. Jest to wspólna pasja rodziny. W pracy wspiera i inspiruje pana Mariusza żona Elżbieta. Współpracuje z ośrodkami kultury na terenie całego kraju, prowadzi pokazy i warsztaty.

Wyroby ze sznurka ukazują urodę naturalnych materiałów tj.: słoma, sznurek papierowy, siano, suche kwiaty. Wykorzystuje również orzechy, nasiona i owoce. Asortyment prac pana Mariusza jest bardzo bogaty, od przedmiotów użytkowych tj.: dzbany, koszyki, torby, kapelusze, po ozdobne, jak: lalki, szopki, ptaszki i wiele innych, wszystko z naturalnych surowców.

Ciągle proponuję coś nowego — mówi pan Mariusz — ale nie odcinam się od tradycji i przeszłości. Oferuję dobra niedostępne w ośrodkach zurbanizowanych.

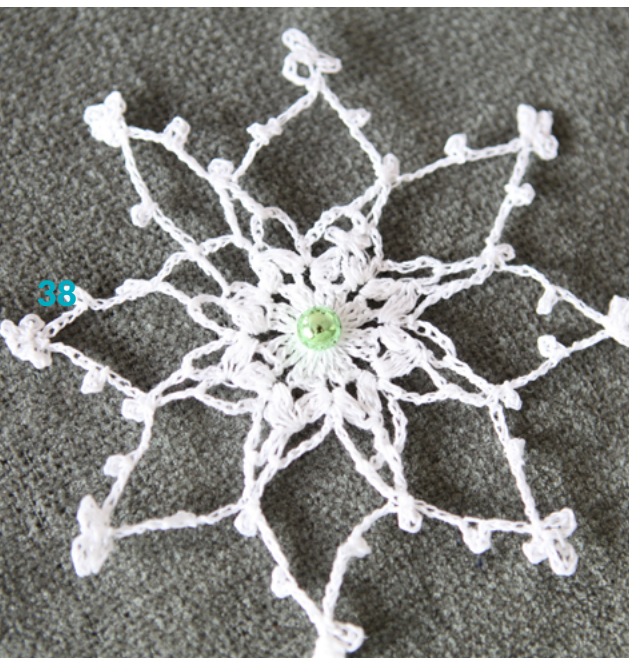

Marianna Bedka

szydełkowanie

Szydełkowania nauczyła ją mama. Mając 14 lat wykonywała swoje pierwsze prace. W latach 80. pracowała chałupniczo w Cepeli, gdzie tworzyła koronkowe kołnierzyki i mankiety do sukienek. Z czasem zaczęła tworzyć obrusy, serwety, franki, a także czapki i dodatki do czapek. Wszystkie prace cieszyły się dużym powodzeniem. W ostatnim czasie korzystała z warsztatów zorganizowanych przez Stowarzyszenie Dolina Pilicy, wzbogacając swój warsztat rękodzieła. Jej prace można zobaczyć na różnego rodzaju targach czy dożynkach.

Aleksander Dutkiewicz

wycinankarstwo

Wywodzi się z rodziny pielęgnującej tradycje ludowe. Umiejętności tkania, haftowania, wycinania, wyrabiania ozdób z bibuły i słomy, zdobienia jajek przekazywane były z pokolenia na pokolenie. Ślady tworzenia sztuki ludowej w rodzinie pana Aleksandra sięgają przynajmniej czterech pokoleń, tj. końca drugiej połowy XIX w. (zapisy w różnych publikacjach).

Wycinankarstwem zainteresowała go babcia Agata Sobolewska – twórczyni ludowa, a nabył umiejętności samodzielnego wycinania poprzez przypatrywanie się kunsztowi sióstr babci: Józefie Siwek i Antoninie Królik. Pierwsze sukcesy osiągnął w wieku 14 lat – wyróżnienie w konkursie Wycinanka Ludowa, które zadecydowało nad przyszłym zaangażowaniem w rękodzieło. Przez 45 lat działalności pan Aleksander zdobył wiele nagród i wyróżnień. Jego wycinanki to tradycyjne „różgi” rawskie, ażurowe koła i kwadraty w kolorach: czarnym, czerwonym, zielonym i fioletowym. Ma około 300 sztuk niepowtarzalnych wycinanek, Oprócz wzorów wymaganych etnograficznie, wycina również motywy okazjonalne.

Jako twórca ludowy, członek Stowarzyszenia Twórców Ludowych, uczestniczy w kiermaszach, konkursach i wystawach.

Prace pana Aleksandra można znaleźć w Muzeach: Ziemi Rawskiej, Częstochowskim, w Tomaszowie Mazowieckim, Lubelskim, w Piotrkowie Tryb. Ponadto współpracuje z Łódzkim Domem Kultury, Stowarzyszeniem Dolina Pilicy, Stowarzyszeniem Aktywny Brzostów oraz GOK-iem w Inowłodzu.

Dodatkowe informacje można znaleźć na stronie: www.wycinankaludowa.pl. W miesiącach letnich zapraszamy do galerii w Inowłodzu, ul. Brzustowska 21.

Marianna Piechna

gobelinarstwo

Po raz pierwszy zetknęła się z gobelinarstwem w latach 70. XX w., kiedy rozpoczęła prace w Spółdzielni „Twórczość Mazowiecka” w Tomaszowie Maz. Przez 20 lat wykonywała zawodowo pracę, która była jej pasją. Tworzyła własnymi rękami niepowtarzalne obrazy, angażując całą swoją artystyczną wrażliwość. Niestety w latach 90. Spółdzielnia została zlikwidowana.

Dopiero kiedy trafiła do Stowarzyszenia Dolina Pilicy jej umiejętności znów zostały zauważone. Gobeliny, które utkała, były wystawiane m.in. na: Międzynarodowych Targach Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki Agrotravel w Kielcach, Dożynkach Prezydenckich w Spale, Dożynkach Wojewódzkich w Piotrkowie, Światowych Dniach Turystyki w Łodzi, Międzynarodowym Festiwalu Koronki Klockowej w Bobowej.

Z dużym zaangażowaniem i pasją prowadziła warsztaty organizowane przez Stowarzyszenie Dolina Pilicy w ramach projektu „Ocalić od zapomnienia” w Wąwale i Skotnikach.

gmina Tomaszów Mazowiecki

Weronika Gruszecka

twórczość ludowa regionu opoczyńskiego

Niezwykle aktywna twórczyni ludowa, znana w całym kraju propagatorka kanonu opoczyńskiego. Wykonywane przez nią tradycyjne hafty, koronki, palmy wielkanocne, pisanki, wycinanki są ozdobą wielu etnograficznych ekspozycji, m.in. muzeum w Lublinie, Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, Tomaszowie Mazowieckim. Jest osobą niezwykle otwartą, pogodną, dzielącą się swoimi umiejętnościami z innymi. Prowadzone przez nią warsztaty rękodzieła spotykają się ciągle z dużym zainteresowaniem, również dzięki niezwyklej, wewnętrznej radości tworzenia udzielającej się uczestnikom szkoleń. Sama o sobie wielokrotnie powtarza: *Nie wyobrażam sobie życia bez ukochanego folkloru opoczyńskiego*. I patrząc na wykonane z ogromną dbałością o szczegóły, wyczuciem plastycznym, a jednocześnie wymogiem regionalnego pierwowzoru, pasiaki, cudzeńka z bibuły, opoczyńskie hafty... nie ma wątpliwości, co do prawdziwości znaczenia tych słów. To, co robi i jak robi, jest jej życiową pasją. W drewnianym domu Weroniki Gruszeckiej w Wygnanowie można doznać uczucia, jakby zatrzymał się czas. Widzimy właśnie dziewiętnastowieczną opoczyńską izbę, pełną charakterystycznych tamtym czasom sprzętów codziennego użytku, pełną przepięknych wytworów regionalnego rękodzieła pani Weroniki.

Twórczyni od wielu już lat promuje opoczyńską kulturę na wielu imprezach, targach i konkursach, również tych o zasięgu regionalnym i krajowym. Jest laureatką bardzo wielu konkursów. Wszędzie wzbudza swoimi pracami szacunek i uznanie. Od 2006 r. należy do Stowarzyszenia Twórców Ludowych. Ściśle współpracuje z Muzeum Regionalnym w Opocznie, a dokładniej, wywodzi się z grupy prowadzonej od samego początku przez dr. Jana Łuczowskiego,

byłego już dyrektora tegoż muzeum, znanego w kraju etnografa, etnologa, historyka i muzyka, ale przede wszystkim również wielkiego pasjonata kultury opoczyńskiej.

To właśnie dzięki takim ludziom Ziemia Opoczyńska słynie z wciąż żywego, niepowtarzalnego folkloru, składającego się na ogromny dorobek kulturowy wielu pokoleń.

Ilona Helman

bibułkarstwo artystyczne

Mieszkanka podtomaszowskiej wsi Wąwał, szukająca twórczych inspiracji w bogactwie kolorów i różnorodności form otaczającej przyrody. Wyczarowane przez nią kompozycje kwiatów, aranżancje wnętrz przemawiają, nie tyle poprzez regionalny kanon twórczości ludowej (choć także się nią inspiruje), co poprzez uniwersalne poczucie piękna. Bibułkarstwo jej autorstwa uzyskało zupełnie nową – doprowadzoną do wymiaru artystycznego – wartość. Ważnym momentem w rozwoju jej twórczych pasji był udział w 2009 r. w prowadzonych przez Andrzeja Kusza – rękodzielnika z serca Bieszczad – warsztatach bibułkarskich w ramach realizowanego przez Stowarzyszenie Dolina Pilicy projekcie POKL. Ten epizod w znaczącym stopniu wpłynął na kierunek kształtowania jej wrażliwości, na ostateczne postrzeganie bibuły jako pełnoprawnego narzędzia wyrazu artystycznego.

Obok przepięknych kwiatów, niekiedy całych kompozycji, palm, stroików wielkanocnych i bożonarodzeniowych, szczególny zachwyt budzą niezwykle misternie wykonane bombki choinkowe.

Pani Ilona od 2010 r. uczestniczy we wszystkich większych imprezach promu-

jących dorobek kulturowy twórców i rękodzielników Stowarzyszenia Dolina Pilicy. Jej prace zawsze cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony zwiedzających stoisko Stowarzyszenia. Każdorazowo stanowią znaczącą jego część, dodając tym prezentacjom kolorytu i charakteru podczas m.in.

Międzynarodowych Targów Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki Agrotravel w Kielcach, Jarmarków Wojewódzkich w Łodzi, Smaków Ziemi Łódzkiej, Dożynek Spalskich.

Co roku twórczyni z dużym powodzeniem przeprowadza wiele autorskich cykli warsztatowych na obszarze LGD Dolina Pilicy, które cieszą się ogromnym zainteresowaniem wśród lokalnych społeczności, od Przedborza po Inowłódz, Lubochnię i Opoczno. Wykazuje dużą umiejętność przekazania swojej pasji wszystkim tym, którzy chcą ją zgłębiać.

W 2011 r. po raz pierwszy uczestniczyła w nagraniu filmu promującego działalność Stowarzyszenia, prezentując w niezwykle ciepły, kameralny sposób, własny dorobek.

16 grudnia 2012 r. pani Ilona została zaprezentowana ze swoimi pięknymi ozdobami z bibuły w programie *Tradycją Regionu Malowane* Magdaleny Michalak.

Iwona Czajkowska

lalki, kartki, biżuteria

Pochodzi z Opoczna i jest artystyczną duszą, która pomysłowością, kreatywnością i dokładnością tworzy swoje dzieła. Jej kilkuletnia twórczość rękodzielnicza wypływa z pasji. Są to przede wszystkim: kartki okolicznościowe, zakładki, biżuteria, lalki, ale także przeróżne inne rzeczy, które można obejrzeć na prowadzonym przez twórczynię blogu: moje-artystyczne-toiowo.blog.pl

Co ważne, Iwona inspirowa się kulturą ludową, szczególnie pasiakami opoczyńskimi, które można dostrzec na jej kartkach. Tworzy je z przeróżnych elementów ozdobnych, jak również sama maluje. Podobnie jak korale do biżuterii, używając kolorystyki folkowej. Tworzy ze sznurka wisiorki, pierścionki i wiele innych elementów biżuterii. Od roku próbuje swoich sił przy szyciu lalek, które wykonuje od podstaw. Przy tworzeniu swoich prac posługuje się bardzo często recyklingiem.

Koło ATRA

Amatorska Twórczość Rękodzieła Artystycznego

szydełko, haft, filc, koronka klockowa, bibuła

Prace Koła ATRA można oglądać na różnego rodzaju targach i uroczystościach ludowych m.in. Na Styku Kultur, Smaki Ziemi Łódzkiej, Dożynki Prezydenckie w Spale, Dożynki Wojewódzkie w Piotrkowie Tryb., Targi Agrotavel w Kielcach. Do koła należą:

Elżbieta Bąk — rękodziełem artystycznym zajmuje się od dziecka.

Techniką krzyżykową wykonuje obrazy i serwety. Techniką szydełkową, frywolitką a także haftem koronki klockowej wykonuje serwety i obrusy.

Katarzyna Kula — jest wielką pasjonatką koronki i haftu. Swoje prace wykonuje różnymi technikami tj.: koronka szydełkowa, haft płaski, krzyżykowy oraz matematyczny. Oprócz obrazków i serwet wykonuje kartki okolicznościowe i zaproszenia. Jednakże największą satysfakcję sprawia jej tworzenie biżuterii przy użyciu szydełka.

Agata Nagórniewicz — zajmuje się haftem krzyżykowym, matematycznym, frywolitką, koronką klockową oraz bibułkarstwem.

Marta Kawnik — zajmuje się haftem krzyżykowym oraz szydełkowaniem. Swoich sił próbuje także w filcowaniu i bibułkarstwie.

Grażyna Siła — Wszystko zaczęło się od wyhaftowania chorągwi do nowego kościoła, potem był jeszcze baldachim i sztandar — jak sama mówi. Tworzy obrazy haftem krzyżykowym, kartki okolicznościowe

haftem matematycznym, jej najnowszą fascynacją jest robienie biżuterii.

Lucyna Mazurkiewicz — od kilku lat zajmuje się haftem krzyżykowym i szydełkiem. Uczy się koronki klockowej.

Krystyna Kozera

haft, bibułkarstwo

Urodziła się w 1946 r. Związana z gajówką Antoniów, Kraśnicą, Inowłodzem, Łodzią i Brzustowem, w którym obecnie mieszka.

Całe życie pani Krysi związane było z przyrodą, pracą na roli i wsią. Odzwierciedla się to w jej artystycznej twórczości. To z przyrody i ludowej kultury czerpie wzory do swoich haftów, dzierganych serwetek, bukietów z bibuły czy ogrodowych zwierzaków. Swoim talentem dzieli się z innymi, współpracując z Artystami Ziemi Inowłodzkiej, aktywnie pracując w ramach Stowarzyszenia Aktywny Brzustów i Zagrody Artystycznej Stary Sad czy też prowadząc kursy rękodzieła organizowane przez Stowarzyszenie Dolina Pilicy. Jej działalnością zainteresowało się Muzeum Regionalne w Rawie Mazowieckiej oraz Muzeum w Tomaszowie Maz. Uczestniczyła w Wielkanocnym Kiermaszu Palm i Pisanek organizowanym przez te muzea. W ogłoszonym w 2012 r. przez Muzeum w Tomaszowie

Maz. konkursie Bukiety i Girlandy pani Krystyna Kozera zdobyła wyróżnienie.

Znajomość potrzeb lokalnej społeczności skłoniła ją do przyjęcia funkcji radnej gminy Inowłódz, a także prowadzenia Koła Gospodyń Wiejskich w Brzustowie. Pod jej kierownictwem działalność koła bardzo się rozwinęła. Kobiety uczestniczyły w wielu kursach, prowadziły magiel i wypożyczalnię naczyń. Wielką jej zasługą są działania służące kultywowaniu twórczości ludowej. To z jej inicjatywy, w ramach działalności KGW, w 1984 r. powstał zespół ludowy Brzustowianki. Po kilkunastu latach członkowie ze-

społu Brzustowianie odłączyli się od KGW, więc pani Kozerowa skupiła wokół siebie osoby zainteresowane inną formą aktywności. Panie zafascynowane lokalną tradycją uczestniczą w konkursach promujących regionalne potrawy, rękodzieło i twórczość ludową. Spotkać je można na Ubijaniu Maśła w Lubochni, wystawiają swoje prace podczas powiatowego i gminnego konkursu Palm i Pisanek Wielkanocnych, drą pierze w Lubochni, przygotowują do degustacji przysmaki na uroczystości tj.: Miodobranie w Żelechlinku, Dożynki Prezydenckie w Spale, Dni Inowłódzka, czy też brzustowskie Święto Ziemniaka.

Anna Kucharska

haft *richelieu*

Z haftem *richelieu* zetknęła się po raz pierwszy kilkanaście lat temu. Zauroczona jego pięknem postanowiła spróbować swoich sił. Zachwyt przerodził się w pragnienie tworzenia równie pięknych rzeczy. Hafciarstwo pani Anny wypływa z pasji i jest źródłem ogromnej satysfakcji.

Haft *richelieu* pochodzi z grupy haftów ażurowych — haft biały. Urzeka swym pięknem, jednak wymaga cierpliwości, niezwyklej precyzji i czasu. Za to efekt końcowy, niezależnie od tego czy jest to obrus, bieznik czy mała ozdoba, daje dużo radości. Obecnie pani Anna korzysta z gotowych wzorów autorstwa pani Joanny Jakuszeńskiej.

Mariola Saternus

barwienie naturalne tkanin

Opocznianka zakochana w okolicznych wsiach. Fotografuje wszystko co związane z kulturą wsi: obrzędy, rękodzieło oraz architekturę drewnianą oraz kapliczki. Zapis z jej wędrówek można przeczytać na blogu — Folkowy Dom.

Obcuje z osobami, które dawniej tkąły na krosnach, haftowały czy farbowały — uczy się od nich tych ginących umiejętności. Z wielu rzeczy, które robi, najbliższe sercu stało się farbowanie roślinami i barwnikami naturalnymi.

Zapraszamy na: www.folkowydom.blogspot.com oraz na: [www.pl-pl.facebook.com/pages/Folkowy-Dom/496988210320311](https://www.facebook.com/pages/Folkowy-Dom/496988210320311)

gmina Opoczno

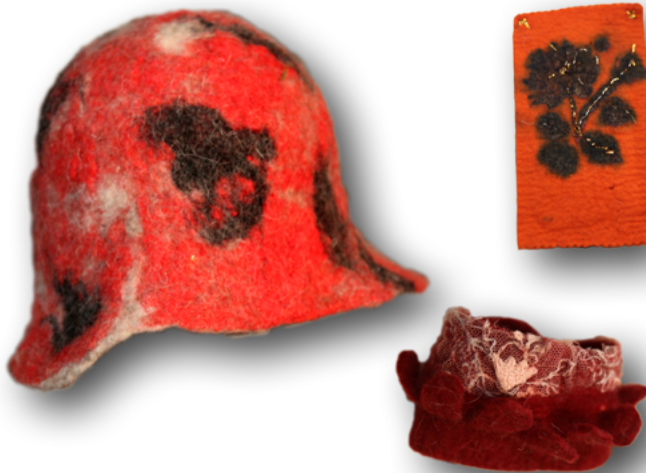
Ewa Nagórska

filc artystyczny

Tworzy unikatową tkaninę techniką filcowania. Filcuje z pasji, odkrywa radość kontaktu z naturą, która jest bardzo bliska jej sercu. Kształtuje wełnę rękoma, bez używania narzędzi. Z naturalnego produktu, jakim jest wełna – żywa i miękka o skomplikowanej tkan-
ce – pani Ewa czaruje, jedyne w swoim rodzaju dzieła sztuki – rze-
czy unikatowe, pojedyncze, niepowtarzalne! Wykonuje tkaniny
o bogatych fakturach i kształtach, przedmioty trójwymiarowe, in-
stalacje, rzeźby, ozdoby, modę i zabawki.

Wełna pochodzi od jej kochanych owieczek wrzosówek, które
najpierw strzyże, a następnie grępluje i „czaruje”, tak długo aż po-
wstanie coś fajnego.

Od momentu wstąpienia do Stowarzyszenia Dolina Pilicy ma
możliwość dzielenia się swoją pasją z innymi. Uczestniczy w impre-

zach promujących dorobek kulturowy twórców i rękodzielników Doliny Pilicy.

Cieszy ją fakt, że coraz więcej osób zainteresowanych jest tym, co robi. Odwiedzający stoisko Stowarzyszenia chcą zgłę-

biać tajniki rękodzieła i odwiedzać miejsce, w którym powstaje. W związku z tym zrodził się pomysł spotkań adwentowych oraz prowadzenia warsztatów filcowania. Serdecznie zapraszamy do filcowania-czarowania.

Zofia Pacan

haft, koronkarstwo, pisankarstwo,
zdobnictwo papierowe

Niezwykle utalentowana, pracowita i aktywna twórczyni, kontynuatorka rodzinnych i regionalnych tradycji w zakresie haftu, koronkarstwa, zdobnictwa papierowego i pisankarstwa.

Urodziła się w 1949 r. w Bielowicach. Przez całe życie związana jest z tym regionem — mieszka w rodzinnej wsi, pracuje w gospodarstwie rolnym. Pani Zofia wrażliwość artystyczną i umiejętności nabyła w domu rodzinnym, podejmując próby i tworząc pod okiem matki — Franciszki Jobczyk. Od dzieciństwa wykonuje bibułowe ozdoby — pająki, kwiaty, bukiety, korony obrazów, palmy wielkanocne, opoczyńskie wycinanki, różgi i inne dekoracje typowe dla poszczególnych okresów roku obrzędowego i zdobnictwa opoczyńskiej izby. W jej artystycznym dorobku uznanie wzbudzają wierne miejscowej tradycji estetyczne koronki i hafty krzyżkowe, którymi ozdabia obrusy, serwety, ręczniki oraz chusteczki, chusty i koszule regionalnego stroju. Od 30 lat wykonuje wielkanocne pisanki techniką batikową — pisanie roztopionym woskiem, nanoszenia motywów roślinnych i geometrycznych, ornamentów, jednolitego barwienia na czarno, bordowo, granatowo i zielono.

Należy do grona najbardziej utalentowanych artystów ludowych regionu opoczyńskiego. Jest twórczynią bardzo aktywną, uczestniczy w wielu imprezach propagujących rękodzieło i sztukę ludową: konkursach, kiermaszach (Kraków, Kazimierz Dolny, Piotrków Trybunalski, Radom, Tomaszów Mazowiecki, Opoczno, Warszawa), warsztatach twórczych (w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie, Łódzkim Domu Kultury, Katedrze Etnologii w Łodzi) oraz lekcjach muzealnych.

Jej twórczość prezentowana była na 27. wystawach i festiwalach sztuki ludowej w kraju i zagranicą (m.in. w Szwecji, Belgii, Au-

strii, Włoszech, Hiszpanii, Słowacji, Łotwie). Prace pani Zofii znalazły miejsce w wielu muzealnych kolekcjach etnograficznych: w Łodzi, Opocznie, Tomaszowie Mazowieckim, Warszawie, Toruniu, Lublinie.

Zofia Pacan posiada Izbę Ludową zrealizowaną przy pomocy finansowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w której prowadzi warsztaty z rękodzieła ludowego.

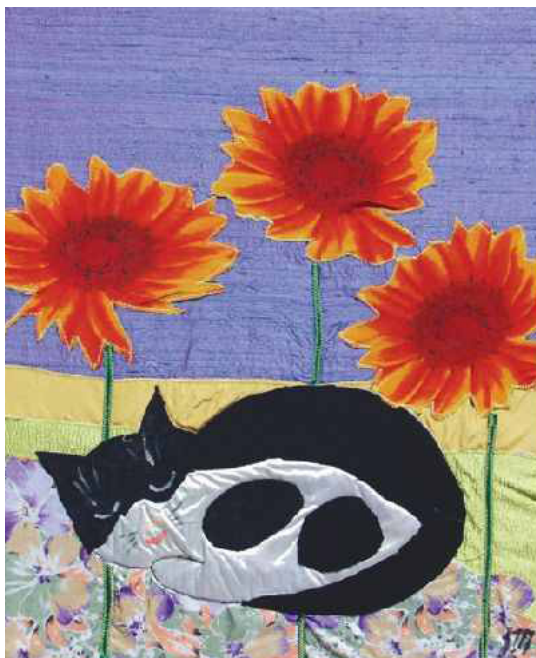

Grażyna Możdżyńska

decoupage, patchwork

Absolwentka podyplomowych studiów na kierunku malarstwa i rysunku Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi. Od wielu lat wykonuje swoje prace techniką *decoupage*. Drugą gałęzią twórczości stał się *patchwork*, który daje wiele możliwości plastycznych, autorka bardzo pięknie wykorzystuje fakturę materiałów, kolory, grę kontrastów. Głównie inspirowana naturą, stąd w jej pracach częste pejzaże, kwiaty i zwierzęta.

Artystka jest pedagogiem, terapeutą, logopedą i tłumaczem przysięgłym języka francuskiego. Ze sztuką tworzenia *patchworków* zetknęła się przy okazji pobytu w Lyonie. Odtąd sztuka zszywania kawałków różnych materiałów o rozmaitych kształtach i kolorach, czyli swoiste malowanie tkaniną, stało się jej życiową pasją.

Możliwości manipulowania przestrzenią i materia, fakturą, kształtem, pozwalają na tworzenie interesujących kontrastów – mówi autorka. W moich pracach znaj-

duje się odzwierciedlenie największych miłości: przyrody, kotów i koni. Jestem człowiekiem natury. Mogę istnieć tylko żyjąc jej rytmem.

Stefania Pokora

haft, koronkarstwo, pisankarstwo,
zdobnictwo papierowe

Zamiłowanie do twórczości ludowej przejęła od mamy. Stefania Pokora jest utalentowaną i aktywną twórczynią, którą można uznać za kontynuatorkę rodzinnych i regionalnych tradycji, szczególnie w zakresie pisankarstwa, haftu, koronkarstwa i zdobnictwa papierowego. Od 10. roku życia wykonywała bibułowe przedmioty — pająki, kwiaty, bukiety kwiatowe — różgi, wycinanki z papieru kolorowego. Od wielu lat wykonuje wielkanocne pisanki techniką batikową. W jej dorobku artystycznym na uwagę zasługują tradycyjnie wykonane koronki, hafty krzyżykowe i płaskie, którymi ozdabia rękawniki, obrusy, serwetki, chusteczki i koszule opoczyńskiego stroju kobiecego i męskiego. Swoje zamiłowania, wiedzę oraz umiejętności zaszczepiła córkom Elżbiecie i Annie, które z dużym uznaniem kontynuują dzieło swojej matki.

Przez wiele lat współpracowała ze Spółdzielnią Rękodzieła Ludowego i Artystycznego w Opocznie. Należała do Koła Miłośników Folkloru Ziemi Opoczyńskiej, działającego przy Muzeum Regionalnym w Opocznie. Przez wiele lat była przewodniczącą Koła Gospodyń Wiejskich w Bielowicach. Należy do Bielowickiego Stowarzyszenia Twórców i Przyjaciół Kultury Ludowej w Bielowicach. Brała udział w wielu konkursach etnograficznych, zdobywając pierwsze i drugie nagrody za wykonane prace. Jest twórczynią aktywną, która uczestniczy w imprezach kulturalnych, propagujących opoczyńską sztukę ludową — warsztaty i pokazy pracy twórczej, kiermasze i cepeliady. Wykonane przez nią prace można znaleźć w kolekcjach muzealnych (Opoczno, Tomaszów Maz., Piotrków Tryb., Toruń, Lublin, Warszawa, Łódź) oraz prywatnych. W 1989 r. otrzymała odznakę „Zasłużony Działacz Kultury”.

Zespoły
ludowe

Czerwone Jabłuszko

gmina Sulejów

Dziecięcy Ludowy Zespół Taneczno-Wokalny powstał w 2011 r. w sulejowskim MOK-u z chęci współuczestniczenia w kulturze ludowej regionu. Zapał, z jakim dzieci przystąpiły do nauki tańca i śpiewu, spowodował, że tego samego roku na debiutanckim występie w Woli Krzysztoporskiej podczas VII Powiatowego Przeglądu Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Wokalnych, Wokalno-Instrumentalnych i Tanecznych zespół otrzymał specjalne wyróżnienie. W 2012 r. w Wolborzu zajął I miejsce w Powiatowym Przeglądzie Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Wokalno-Tanecznych, Tanecznych, Wokalnych i Wokalno-Instrumentalnych. W czerwcu tegoż roku zespół został wyróżniony na XXXIV Ogólnopolskim Przeglądzie Piosenki i Przyśpiewki Ludowej. Aktywność zespołu wciąż rośnie. Czerwone Jabłuszko występuje na lokalnych imprezach, tj. impreza plenerowa Noc Świętojańska czy Dzień Seniora w Sulejowie i cieszy się coraz większym uznaniem.

Spod Diabłej Góry

gmina Aleksandrów

Powstał w 2009 r. w ramach realizacji Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich na terenie Gminy Aleksandrów. Głównym założeniem projektu było zachęcenie mieszkańców do czynnego udziału w kulturalnym życiu gminy oraz pielęgnowanie regionalnego folkloru muzycznego. Zespół swój repertuar oparł o ludowe przyśpiewki z ziemi opoczyńskiej, która jest centrum kultury ludowej na tym terenie. Członkowie zespołu układają swoje teksty oraz uczą się gry na instrumentach. Owocem ich pracy jest duża liczba występów na arenie regionalnej oraz krajowej. Największym wyróżnieniem do tej pory było III miejsce zdobyte na Ogólnopolskim Przeglądzie Piosenki i Przyśpiewki Ludowej w 2011 r. Grupa występowała także na żywo w TVP 3 podczas Pikniku Funduszy Europejskich w Łodzi. Największą wagę członkowie zespołu przykładają jednak do występów na uroczystościach gminnych, gdzie czują się gospodarzami, a najważniejszą widownią są ich rodziny i znajomi. Dzięki działalności zespołu jego członkowie odkryli w sobie drzemące talenty oraz otworzyli swoje serca na muzykę, która łączy pokolenia.

Cekinki

gmina Inowłódz

Dziecięcy Zespół Ludowy powstał w maju 2011 r. Instrukctorem jest Zbigniew Kosylak. W skład grupy wchodzi 17 dzieci. Głównym założeniem zespołu jest kultywowanie tradycji ludowych w śpiewie i tańcu. Pierwszy występ miał miejsce w lipcu 2011 r. podczas obchodów Dni Gminy Inowłódz. Cekinki miały zaszczyt uczestniczyć w powitaniu pary prezydenckiej Bronisława i Anny Komorowskich podczas Dożynek Prezydenckich w Spale. Zespół brał udział w gminnym kolędowaniu, podczas Jarmarków Spalskich, na Sobótcie w Inowłodzu. Młodzi artyści kilkakrotnie śpiewem i tańcem uświetniali Powiatowe Święto Ziemiaka w Brzustowie. Dużym wyróżnieniem dla młodego zespołu był występ podczas podsumowania koncertu Wędrownego Festiwalu Filharmonii Łódzkiej Kolory Polski.

Brzustowianie

gmina Inowłódz

Tradycje wspólnego muzykowania sięgają 1980 r. Zespół podtrzymuje zanikający folklor i tradycje ludowe regionu opoczyńskiego, odtwarzając je w tańcu, śpiewie, obrzędach i zwyczajach. Występują w oryginalnych strojach ludowych. Kochają to, co robią. Muzyka i taniec stanowią dla nich jedną z ważniejszych wartości w życiu.

Nadrzędnym celem zespołu jest promowanie kultury ludowej, dawnych, zapomnianych pieśni i przyśpiewek oraz zachowanie dziedzictwa swoich przodków. Poprzez swoje silne zaangażowanie i wytrwałą pracę zdobyli wiele laurów na przeglądach regionalnych, powiatowych oraz wojewódzkich. Najbardziej prestiżową nagrodą dla zespołu za działalność artystyczną jest odznaczenie przez Ministra Kultury z okazji jubileuszu 10-lecia Brzustowian oraz odznaczenia Krzyżami Zasługi dla poszczególnych członków z okazji 25-lecia działalności. Zespół pod kierownictwem Wiesława Kopacza ściśle współpracuje z władzami gminy i Gminnym Ośrodkiem Kultury w Inowłodzu. Zespół przekazuje autentyczny folklor, który urzeka żywiołowością i dynamiką. Zawsze cieszą się nieustannym zainteresowaniem widzów. Są wizytówką gminy Inowłódz.

Królowianki

gmina Inowódz

Miłość i szacunek do folkloru to wspólna pasja członków zespołu, która była przyczyną jego powstania w 1980 r. w Królowej Woli. Swoją repertuar czerpią z korzeni rodzimego folkloru, przekazując go następnym pokoleniom. Już poprzez pierwsze występy, które odbywały się na terenie gminy Inowódz, zespół swoją autentycznością i naturalnością zyskał akceptację w środowisku i wśród władz lokalnych gminy. Zespół może poszczycić się szerokim dorobkiem artystycznym. Efektem jego pracy są liczne odznaczenia, nagrody, wyróżnienia. Do najważniejszych należą

- I miejsce — Spotkania Folklorystyczne Polski Centralnej w Sieradzu „Od Kujawiaka do Oberka”;
- I miejsce — Przyśpiewka Ludowa — Przedbórz;
- wyróżnienie w 2004 r. za sukces Kapeli Kieliszka z zespołu Królowianki na Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu nad Wisłą;
- Międzynarodowe Spotkania Kapel Ludowych w 2005 r. w Toruniu.
- Odznaka Honorowa „Zasłużony dla Kultury Polskiej” nadana przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2010 r.

Instruktorem zespołu jest Jerzy Kopczyński.

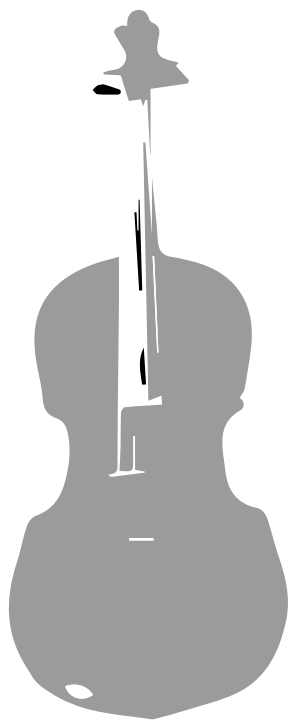
Lubochnianie

gmina Lubochnia

Młodzieżowy Zespół Pieśni i Tańca Lubochnianie powstał w 2007 r. z inicjatywy samej młodzieży. Działa przy Gminnym Ośrodku Kultury w Lubochni i jest wspierany przez grupę dziecięcą, która istnieje od 2011 r. Zespół w swym repertuarze ma pieśni, przyspiewki weselne, tańce i zabawy ludowe regionu rawsko-opoczyńskiego, pieśni i tańce regionu rzeszowskiego oraz Puszczy Białej, tańce narodowe, a także widowiska obrzędowe: zapusty, chodzenie z kurkiem po dyngusie, zabawa na odpuscie, wieczór kawalerski. Grupa prezentuje się podczas przeglądów zespołów regionalnych i na festiwalach. Występuje na wielu różnorodnych uroczystościach i imprezach ludowych na terenie powiatu, województwa i kraju. Lubochnianie występowali m.in. na Zamku Królewskim w Warszawie, w Zakopanem, Bukowinie Tatrzańskiej, na Dożynkach Prezydenckich w Spale. Oklaskiwani byli przez gości z Rosji, Niemiec i Węgier. Zespół reprezentował Polskę na Festiwalu Folklorystycznym w Malatinie na Słowacji. Instruktorem tańca i zarazem choreografem jest Milena Dziegielewska, akompaniatorem Dariusz Czerwiński, opiekunem zespołu Małgorzata Tyce.

Zespół ludowy powstał w styczniu 2001 r. przy Kole Gospodyń Wiejskich w Bukowcu nad Pilicą. Początkowo liczył 17 członków, obecnie 7 osób. Pod kierownictwem Krystyny Ponomarczuk i opieką artystyczną Włodzimierza Gliszczyńskiego kultywują regionalne tradycje śpiewu i tańca.

Zespół reprezentuje mieszkańców swojej miejscowości na uroczystościach gminnych i kościelnych. Promował nasz region na Podkarpackim Jarmarku Turystycznym. Brał również udział w Ogólnopolskim Przeglądzie Piosenki i Przyśpiewki Ludowej w Przemyślu.

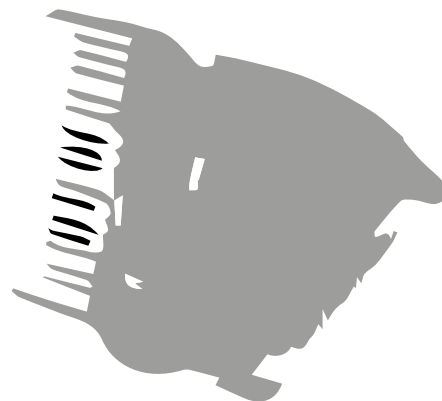
Jaworzanie

Gmina
Mniszków
Powiat opoczyński

gmina Mniszków

Zespół działa przy Kole Gospodyń Wiejskich w Jaworze-Kolonii. Powstał w październiku 2000 r. i liczy 14 osób. Przewodniczącą zespołu jest Krystyna Ziółkowska, instruktorem Włodzimierz Gliszczyński. Zespół bierze czynny udział w promowaniu gminy, powiatu oraz województwa poprzez śpiew, taniec, gawędziarstwo, jak również kulinaria. Promował naszą gminę na Podkarpackim Jarmarku w Przemyślu. Brał również udział w lokalnych uroczystościach:

- dożynki gminne, powiatowe,
- biesiada ludowa: Opoczyńskie Jadło Śpiewką Okraszone,
- pokaz tradycyjnych potraw oraz występy zespołów ludowych,
- targi ogrodnicze „Pamiętajmy o ogrodach”,
- targi rolnicze „Rol-Szansa”,
- konkursy zespołów ludowych.

Gmina
Mniszków
Powiat opoczyński

Jedność

gmina Mniszków

Zespół rozpoczął swoją działalność w lutym 2001 r. i przyjął nazwę Jedność, ze względu na wspólną działalność mieszkańców Prucheńska Małego i Dużego, a w chwili obecnej także innych sołectw. Zespół po raz pierwszy wystąpił w lipcu 2001 r. na uroczystym otwarciu świetlicy wiejskiej w obecności władz gminy i poseł Krystyny Ozgi. Począwszy od 2002 r. zespół corocznie śpiewa na Konkursach Zespołów Ludowych „Rol-Szansa” w Piotrkowie Trybunalskim, zajmując najwyższe punktowane miejsca z nagrodami, w 2003 r. zespół reprezentował gminę na Jarmarku Ziemi Łódzkiej w Łodzi. Corocznie bierze udział w Ogólnopolskim Przeglądzie Piosenki i Przyspiewki Ludowej w Przedborzu oraz Targach Piotrkowskich „Pamiętajmy o ogrodach”.

Przewodniczącą zespołu jest Urszula Berent.

Tramblanka

gmina Opoczno

Działa przy Miejskim Domu Kultury w Opocznie. Zespół powstał w 1958 r. przy Zakładach Płytek Ceramicznych w Opocznie. Od 50 lat wykorzystuje w swoich programach różnorodny i bardzo bogaty folklor muzyczny i taneczny z regionu opoczyńskiego.

Zespół w swoim repertuarze prezentuje układy: opoczyński, sieradzki, łowicki, rzeszowski, krakowski, lubelski. Bogaty program artystyczny, piękne stroje są doskonałą formą promocji regionu łódzkiego nie tylko w Polsce, ale również poza jej granicami. Zespół koncertował w Niemczech, Turcji, Jugosławii, Szwecji, na Węgrzech, Słowacji i Litwie. Obecnie składa się z ok. 90 osób, uczestniczących w zajęciach w trzech grupach wiekowych. Choreografem jest Marta Lewandowska, która kontynuuje pracę swego ojca Jacka Lewandowskiego, związanego z Tramblanką w latach 1993–2007 oraz dziadka, który prowadził zespół w latach 1968–1993. Zespołowi towarzyszy kapela ludowa w składzie: skrzypce, bębenek, harmonia, klarinet i kontrabas. Zespół swoimi występami uświetnia uroczystości okolicznościowe na terenie regionu, reprezentuje go na festiwalach w kraju i za granicą, cieszy się popularnością i uznaniem środowisk.

Zespół był wielokrotnie nagradzany na festiwalach i przeglądach w kraju i za granicą. Zdobył min: Złoty Papuś (Węgry), Złotą Lirę, Złotą Jodłę (Kielce), Grand Prix na przeglądzie Tradycji 2005 (Łódź), II miejsce na Ogólnopolskim Festiwalu „O łowicki pasiak” (Łowicz).

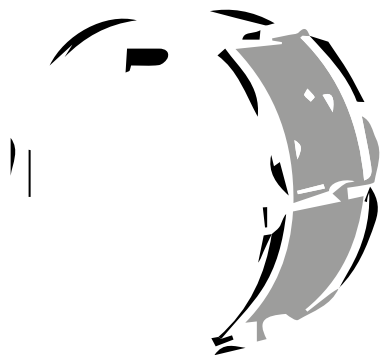
Słowiki

gmina Stawno

Zespół folklorystyczny Słowiki ze Stawna powstał przy Kole Gospodyń Wiejskich w 1965 r. Zadebiutował na dożynkach gminnych w Stawnie, repertuar pierwszych utworów zawdzięcza Otylii Biskup – miejscowej bibliotekarce. Jej dzieło kontynuowały: bibliotekarka Janina Włodarczyk oraz świetlicowa Bronisława Świdzińska. W latach 80. XX w. zespół zawiesił swoją działalność. W 1990 r. ówczesna przewodnicząca KGW – Apolonia Biskup – oraz miejscowy sotys – Leokadia Skowrońska – wznowili działalność.

W 1991 r. zespół wystąpił na dożynkach gminnych na szczeblu wojewódzkim, rok później przyjął oficjalną nazwę Słowiki. Instruktorem muzycznym został i jest do chwili obecnej Edward Rogowski. Zespół prezentuje swój dorobek artystyczny na wielu przeglądach i festiwalach folklorystycznych w kraju i za granicą. Do osiągnięć zespołu należy zaliczyć:

- II miejsce w III Międzypowiatowym przeglądzie Dorobku Artystycznego w Żychlinie,
- występ w Sali Kongresowej na Koncercie Galowym XII Krajowego Zjazdu Delegatów Rolników, Kótek i Organizacji Rolniczych w Warszawie,
- w 2003 r. Słowiki zostały laureatem na Ogólnopolskim Festiwalu Ziemia i Pieśń w Szprotawie.

Róża z Gawron

gmina Stawno

Zespół Folklorystyczny Róża z Gawron powstał w 1997 r. przy Klubie Seniora. Przewodniczącą zespołu została Rozalia Rogulska, a instruktorem muzycznym Edward Rogowski. Zespół w swoim repertuarze ma pieśni ludowe, obrzędy weselne, przysłowia i opowiadania. Każdy program sceniczny oparty jest na oryginalnych obrzędach rodzinnych i zwyczajach z regionu opoczyńskiego. Od 2007 r. przewodniczącą zespołu została Teresa Jurek. Osiągnięcia:

- wyróżnienie na Ogólnopolskim Przeglądzie ARS 2000,
- I miejsce na festiwalu Tradycje 2000,
- II miejsce na festiwalu Tradycje 2001 w Uniejowie,
- III miejsce na III Międzypowiatowym Przeglądzie Dorobku Artystycznego w Żychlinie w 2004 r.,
- I miejsce w XII Ogólnopolskich Spotkaniach Grup Śpiewających „Ziemia i Pieśń” w Szprotawie 2004 r.,
- nagroda główna Statuetka Boryny na IX Festiwalu Obrzędów Weselnych 2005r.,
- I miejsce w jubileuszowym X Festiwalu Obrzędów Weselnych w Węgrowie 2006 r., zdobywając tytuł najlepszego z najlepszych.

Zespół uświetnia swoimi występami, zarówno imprezy lokalne, jak również powiatowe i wojewódzkie.

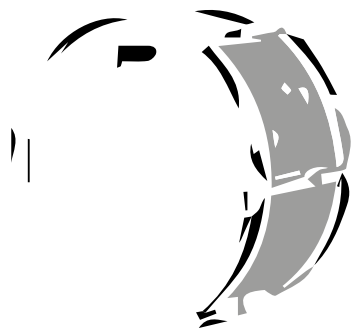

Olszowianki

gmina Stawno

Zespół powstał w 1975 r. przy kole gospodyń wiejskich w Olszowcu. Przewodniczącą zespołu jest Czesława Wiaderna. Zespół prezentuje widowiska obrzędowe, gawędy ludowe oraz pieśni i przyspiewki regionu opoczyńskiego. Swoimi występami uświetnia wiele uroczystości gminnych oraz lokalnych. Do obrzędów zespołu Olszowianki należy m.in. pierzawka, lany poniedziałek. W 2002 r. zespół występował na Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym. Olszowianki kultywują tradycje ludowe.

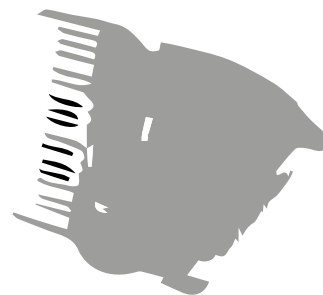
Kamienianka

gmina Stawno

Powstał w 1974 r. przy kole gospodyń wiejskich w Kamieniu. Przewodniczącą zespołu jest Bogumiła Wiktorowicz. Kamienianka prezentuje swój dorobek artystyczny na wielu uroczystościach lokalnych i regionalnych, rozstawiając folklor opoczyński. Do osiągnięć zespołu należą:

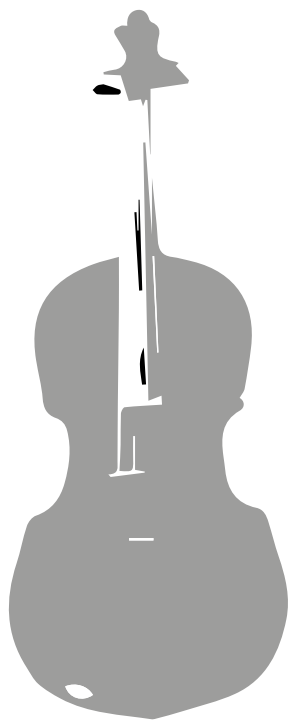
- III miejsce na Festiwalu Obrzędów Weselnych Węgrów 2004 za: powrót z kościoła i oczepiny – obrzędy te były emitowane w programie II Telewizji Polskiej.
- II miejsce na III Międzypowiatowym Przeglądzie Dorobku Artystycznego w Żychlinie.

Kozenianka

gmina Stawno

Powstał w 1976 r. przy kole gospodyń wiejskich w Kozeninie. Przewodniczącą zespołu jest Bożena Franczak. W swoim dorobku zespół ma m.in. program nagrywany do TVP 3 „Tradycje Wielkanocne”, występy w Piotrkowie Trybunalskim na Targach Ogrodniczych „Pamiętajmy o Ogrodach”. Ponadto zespół swój repertuar prezentuje na wielu uroczystościach lokalnych i regionalnych. Na co dzień zespołowi przygrywają akordeonista Zdzisław Franczak i skrzypek Piotr Rudzki.

Kuniczanka

gmina Stawno

Dziecięcy zespół folklorystyczny funkcjonuje w ramach projektu „Działamy razem — Nowy Impuls” — projekt rozwojowy szkół wiejskich w województwie łódzkim współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytetu SPO RZL od 2007 r. Zespół po raz pierwszy wystąpił 27 maja 2007 r. przed licznie zgromadzoną publicznością na uroczystościach z okazji Święta Rodziny oraz w Przeglądzie Pieśni o Matce, który był objęty patronatem Marszałka Województwa Łódzkiego, Sejmik oraz Zarząd Województwa. Instruktorem muzycznym zespołu jest Edward Rogowski, choreografem tańca Jacek Lewandowski, opiekunem Ewa Stępniewska. Kuniczanka prezentuje swój repertuar podczas licznych imprez kulturalnych na terenie gminy Stawno, powiatu i województwa. Celem zespołu jest podtrzymywanie tradycji ludowych, muzyki i przyśpiewek regionu opoczyńskiego.

Cieblówianie

gmina Tomaszów Mazowiecki

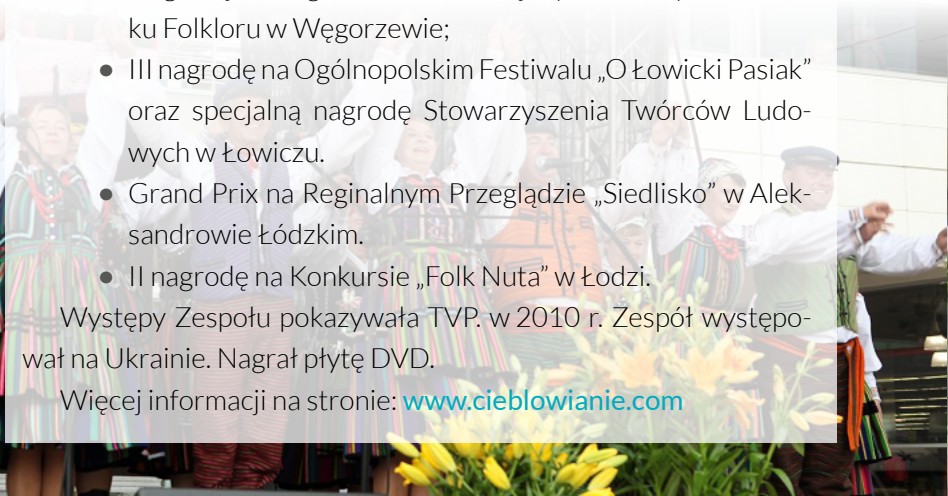
Zespół Pieśni i Tańca Cieblówianie został założony w listopadzie 2003 r. Działa pod patronatem Gminy Tomaszów Mazowiecki, a swoją siedzibę ma w Domu Ludowym w Cieblówicach Dużych. Liczy 20 członków, z których większość to mieszkańcy Cieblowic. W skład trzyosobowej kapeli wchodzi: skrzypce, akordeon i bęben. Kierownikiem, choreografem i instruktorem tańca jest Katarzyna Małek.

W repertuarze zespołu znajdują się inscenizowane pieśni, tańce, obrzędy regionu opoczyńskiego oraz polskie tańce narodowe. W ciągu dziewięcioletniej działalności zespół brał udział w licznych imprezach i festiwalach o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym. Na swoim koncie ma wiele prestiżowych nagród i wyróżnień. Najważniejsze z nich to:

- trzykrotny tytuł laureata Ogólnopolskiego Festiwalu Ziemia i Pieśń w Szprotawie;
- Wyróżnienie i III nagrodę na Ogólnopolskim Przeglądzie Zespołów Stylizowanych w Szydłowcu;
- Nagrodę Złotego Jelonka na Międzynarodowym Jarmarku Folkloru w Węgorzewie;
- III nagrodę na Ogólnopolskim Festiwalu „O Łowicki Pasiak” oraz specjalną nagrodę Stowarzyszenia Twórców Ludowych w Łowiczu.
- Grand Prix na Regionalnym Przeglądzie „Siedlisko” w Aleksandrowie Łódzkim.
- II nagrodę na Konkursie „Folk Nuta” w Łodzi.

Występy Zespołu pokazywała TVP. w 2010 r. Zespół występował na Ukrainie. Nagrał płytę DVD.

Więcej informacji na stronie: www.cieblowanie.com

Smardzewianie

gmina Tomaszów Mazowiecki

Zespół ludowy powstał w 1964 r. Celem było ocalenie od zapomnienia dawnych piosenek ludowych z okolic Smardzewic, monologów, powiastek i gawęd. Brał udział w przeglądach powiatowych zespołów folklorystycznych w Opocznie. W 1986 r. powiększył swój skład i zyskał pierwszego profesjonalnego instruktora Włodzimierza Gliszczyńskiego. Do zespołu zapisała się 17-osobowa grupa młodzieży męskiej i żeńskiej. Z pomocą Dyrektora TKSM „Biała Góra” uzupełniono stroje ludowe. Repertuar obejmował dawne obrzędy ludowe tj. comber, wielkanocne chodzenie z kogutkiem po dyngusie, poprawiny wesela, przetarg dziewcząt, sobótki oraz wiele nowych pieśni, przyśpiewek, monologów i tańców z okolic Smardzewic. W latach 80. i 90. zespół corocznie brał udział w przeglądach powiatowych i wojewódzkich. W 1991 r. reprezentował woj. piotrkowskie na Ogólnopolskim Przeglądzie Zespołów Folklorystycznych w Kielcach (III miejsce w kat. obrzędów za przetarg dziewcząt). Patronat nad zespołem objęła gmina Tomaszów Maz. Obecnie kierownikiem zespołu jest Helena Plichta, w skład zespołu wchodzi trzyosobowa kapela. O stronę muzyczną dba Zygmunt Stańdo. Osiągnięcia:

- zdobywca wyróżnienia na XVII Międzynarodowym Przeglądzie Zespołów Folklorystycznych „Złoty Kłos” w Zembrzydowicach;
- III miejsce na Międzykulturowym Przeglądzie Zespołów Folklorystycznych Zagłębie i Sąsiedzi w Dąbrowie Górniczej;
- I miejsce na powiatowym przeglądzie zespołów „Nasza Tradycja” w 2011 r. oraz w 2012 wyróżnienie;
- wyróżnienie na III Festiwalu Folklorystycznym „Na styku ziemi Łódzkiej, Mazowsza i Małopolski” w Opocznie.

Sami Swoi

gmina Tomaszów Mazowiecki

Zespół powstał w 1984 r. i działa pod patronatem Urzędu Gminy w Tomaszowie Maz. Obecnie w zespole jest 15 osób i trzysobowa kapela w tradycyjnym składzie: akordeon, skrzypce, bęben. Siedzibą zespołu jest biblioteka gminna w Domu Ludowym w Twardej. Celem zespołu jest propagowanie folkloru i upowszechnianie kultury ludowej regionu (obrzędy, pieśni) tj.: wesele, dożynki i dziedzic, kosiarz, noc świętojańska, obnoszenie wianka panieńskiego. Zespół bierze udział w bardzo wielu uroczystościach tj.: festiwalach, przeglądach i konkursach o zasięgu gminnym, powiatowym, ogólnopolskim i międzynarodowym z wynikiem często wysokim bądź nagrodami (Przytoczna, Kielce, Zebrzydowice, Kostroma, Pырzyce, Wałcz, Kamień Pomorski, Szprotawa – dwukrotnie laureat i wyróżnienie, Węgorzewo – dwukrotnie nagroda główna (Złoty Jelonek), Spała – dwukrotne prowadzenie korowodu dożynkowego i wręczenie wieńca prezydentowi A. Kwaśnieskiemu, Międzyzdroje – trzykrotnie nagrody główne, Grand Prix, Szadek – nagroda główna, Aleksandrów Łódzki – Grand Prix i dyplom uznania). Ponadto zespół otrzymał Złotą Odznakę Marii Konopnickiej, dyplom honorowy Ministra Kultury i Sztuki, Złotą Odznakę Ministra Kultury i Sztuki za upowszechnianie kultury ludowej.

Istotne znaczenie dla zespołu ma współpraca ze Stowarzyszeniem Dolina Pilicy, dzięki któremu Sami Swoi biorą udział w wielu imprezach kulturalnych regionu. Na szczególną uwagę zasługują występy z okazji obchodów Dni Tuwimowskich w Inowłodzu.

Grają, śpiewają i tańczą – czyli to co kochają. Kierownikiem zespołu jest Bogumiła Wiktorowicz. Instruktorem muzycznym Jerzy Rozpędek.

Dziecięcy Sami Swoi

gmina Tomaszów Mazowiecki

Dziecięcy Zespół Sami Swoi powstał w 2010 r. i działa pod patronatem Urzędu Gminy w Tomaszowie Maz. Na swoim koncie ma wiele występów i przeglądów, na których zdobywał nagrody i wyróżnienia. Najważniejsze to:

- Puchar Marszałka Urzędu Wojewódzkiego w Proszeniu,
- III miejsce w Poraju.

Zespół brał udział w Dożynkach Prezydenckich w Spale oraz rozpoczynał zimowy sezon MORSów w 2012. W skład zespołu wchodzi 17 osób. Kierownik zespołu – Aneta Biazik, choreograf – Monika Sektura, muzyk – Zygmunt Nowakowski.

Mali Smardzewianie

gmina Tomaszów Mazowiecki

Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca, powstał we wsi Smardzewice wiosną 2007 r. Do zespołu zapisało się 27 dziewczynek i chłopców w celu nauki tańca ludowego, pieśni i obrzędów ludowych. Obecnie zespół działa pod patronatem Gminy w Tomaszowie Maz. Stroną muzyczną formacji zajmuje się Edward Rogowski, natomiast choreografią i nauką tańca — Jacek Lewandowski, opiekunem zespołu jest Helena Plichta i Barbara Grad.

Zespół wziął udział w uroczystościach, konkursach i przeglądach na szczeblu gminnym, powiatowym oraz ogólnopolskim. Należy tu wymienić m.in.:

- II miejsce, na III Międzykulturowym Przeglądzie Folklorystycznym Zagłębie i Sąsiedzi w kwietniu 2010 r.;
- I miejsce na XXIII Przeglądzie Kapel i Stylizowanych Zespołów Ludowych im. Jana Derlety w Szydłowcu, w 2010 r.;
- III miejsce na XXIV Przeglądzie Kapel i Stylizowanych Zespołów Ludowych im. Jana Derlety w Szydłowcu, w 2011 r.

Zespół reprezentował gminę i powiat tomaszowski na Dożynkach Prezydenckich w Spale w 2009 r., 2010 r. i 2011 r., bierze corocznie udział w smardzewickich sobótkach oraz w imprezach organizowanych przez powiat tomaszowski, np. w V Powiatowym Spotkaniu Noworocznym w 2009 r., reprezentował wielokrotnie gminę Tomaszów Mazowiecki oraz powiat tomaszowski na Jarmarku Wojewódzkim w Łodzi. Swoimi występami zawsze wzbudzał aplauz publiczności.

Zespół kultywuje tradycje ludowe regionu opoczyńskiego. Ma w swoim repertuarze wiele przyspiewek, piosenek, tańców i obrzędów, np. dyngus z kogutkiem i gaikiem.

Kota
Gospodyń
Wiejskich

Koła Gospodyń Wiejskich

Na obszarze działania naszego Stowarzyszenia koła gospodyń wiejskich stanowią niewątpliwą, najbardziej aktywną część lokalnej społeczności. Działają niemalże we wszystkich sołectwach, nadając każdemu z nich niepowtarzalny koloryt. Spełniają się w bardzo różnych dziedzinach, od kulinariów, poprzez rękodzieło, zespoły ludowe, pielęgnowanie lokalnych tradycji. Przecież większość zespołów regionalnych z naszego obszaru powstało właśnie w obrębie kół gospodyń wiejskich. Ich kunszt artystyczny daleko wykracza poza okoliczne opłotki. Stanowią piękną, niepowtarzalną ilustrację naszego historycznego i regionalnego dorobku we wszystkich, organizowanych z różnych okazji, imprezach, od tych wiejskich, po przeglądy, festiwale rangi międzynarodowej, także poza granicami kraju. Podziwiając ich artystyczny bliski profesjonalizmu poziom pamiętajmy, że kryje się za tym nie tylko ciężka praca, ale przede wszystkim, wynoszona z rodzinnego domu przodków, pasja pielęgnowania tutajszych zwyczajów, tradycji minionych pokoleń.

Powiatowe Święto Ziemiaka w Brzustowie, powiatowe Sobótki w Smardzewicach, gminne Sobótki w Wincentynowie, dożynki spal-

KGW Gawrony

KGW Bukowianki

stoły wigilijne w Sławnie

skie, dożynki gminne, powiatowe, czy wojewódzkie i wiele jeszcze innych organizowanych na całym obszarze LGD Dolina Pilicy to każdorazowo niezapomniane spotkanie z tutejszymi kołami gospodyń wiejskich prezentującymi również własne, regionalne potrawy, oraz przygotowane według starych lokalnych receptur ciasta. Na szczególną uwagę zasługują cieszące się ogromnym zainteresowaniem prezentacje stołów wielkanocnych w Sławnie, opoczyńskie Kusoki, wielkanocna baba, czy ubijanie masła w Lubochni. Na członkiniach KGW, choć to małe uproszczenie, zważywszy na obecność w ich szeregach również mężczyzn, mogliśmy zawsze polegać w czasie promocyjnych wyjazdów. Na międzynarodowych Targach Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki w Kielcach, czy Międzynarodowych Targach „Na Styku Kultur” w Łodzi, robiły ogromne wrażenie, prezentując w strojach naszego regionu tradycyjne potrawy i niezwykle często wysublimowane rękodzieła w postaci koronek, haftu, regionalnych pajaków i motywów kwiatowych.

3 czerwca 2012 r. uczestniczyliśmy na rynku Manufaktury w niezwykle barwnych „Smakach Ziemi Łódzkiej”. W prezentacjach kulinarnych zalewającą z zasmażanymi kurkami udział brało KGW z Białej, gołąbkami karwickimi KGW Karwice. Panie z Karwic robiły furorę nie tylko propozycją kulinarną, ale również strojem opo-

czyńskim, prezentując go z ogromnym wdziękiem. KGW z Żywocina wzięło udział ponadto w konkursie gotowania zdobywając nagrodę za przygotowaną, niezwykle smaczną, swojską zalewajkę. W tym dniu w imprezie, prócz rękodzielników, wziął udział, zresztą z dużym powodzeniem, zespół Ciebtówianie, zdobywając w walce o statuetkę „Folk-Nuty” II miejsce.

Specjalne podziękowania i słowa uznania za kilkuletnią współpracę, za ogromny trud w przygotowaniu wspaniałych i smakowitych specjałów naszego regionalnego stołu, cieszących się zawsze dużym uznaniem i promujących go wspaniale podczas wielu spotkań, należą się Paniom z Koła Gospodyń Wiejskich w Białej.

Rok później, 16 czerwca 2013 r. w „Smakach Ziemi Łódzkiej”, w prezentacjach regionalnej kuchni wzięło udział 7 kół gospodyń wiejskich z obszaru LGD Dolina Pilicy, w warsztatach gotowania 3 nasze koła. Swoje rękodzieło prezentowało KGW Sławno, KGW Bukowiec Opoczyński oraz KGW Wąwał. W konkursie „Folk-Nuty” I miejsce w kategorii osób dorosłych wywalczył zespół Sami Swoi przy KGW w Twardej, w kategorii dziecięcej I miejsce zajął zespół Kuniczanka z Kunic.

Bardzo ciekawym doświadczeniem w kontekście oceny kół gospodyń wiejskich we współczesnych realiach lokalnego życia wsi

KGW Ogonowice

było zaproponowanie przez LGD Dolina Pilicy cykl warsztatów „Ocalmy od zapomnienia...” w specjalnościach, które kiedyś wpływały na charakter i koloryt tych okolic (garncarstwo, tkactwo, gobelinarstwo, koronka, haft, papieroplastyka, tradycyjny wypiek chleba, wycinankarstwo, wikliniarstwo). Okazało się, że odbiorcami tych cykli szkoleniowych były w przytłaczającej mierze panie z kół gospodyń wiejskich, choć w założeniu kierowane były do wszystkich, bez wyjątku, aktywnych mieszkańców naszego obszaru.

Mając zatem na uwadze nasze dotychczasowe doświadczenia, daje się odczuć w obrazie dnia codziennego nieodpartą potrzebę nawiązywania do wspólnej tradycji, będącej przecież wyznacznikiem tożsamości i odrębności kulturowej. W pielęgnowaniu tych wartości, przyoblekaniu w żywe, współczesne formy regionalnego kanonu, chyba najważniejszą rolę odgrywają właśnie członkowie kół gospodyń wiejskich. A pamiętajmy przy tym, że w przeważającej mierze są to grupy nieformalne, bez prawnych uregulowań, oddających swój emocjonalny, wyniesiony często z własnego dzieciństwa obraz wspomnień, który przeradza się z wiekiem w pasję przekazywania tej wiedzy dalej.

Szanowni Państwo

Niezmiernie miło oddać do rąk Państwa publikację dającą obraz twórczości i działalności artystycznej regionu Stowarzyszenia Dolina Pilicy. Obszar 10 gmin, które obejmuje Stowarzyszenie, łączy wspólna historia terenów wzdłuż środkowej Pilicy – rzeki pełniącej dla człowieka ogromną rolę od zawsze. Koleje losów i poczucie wspólnoty regionalnej, jak również potrzeba kreacji, wykształciło pasje, tradycje rękodzielnicze oraz chęć działania w obszarze kultury pięknych obszarów nadpilicznych. Część tych pasji wywodzi się wprost z tradycji pokoleń, część natomiast wraca do korzeni, inspirowane folklorem, dodając od siebie oryginalny pierwiastek twórczy, nadający wyrobom i pracom wyjątkowości oraz indywidualności. W dobie globalizacji i po silnej fali osiedlania w miastach następuje powolny zwrot ku spokojnemu życiu na wsi, które sprzyja kontemplacji i rozwijaniu twórczych marzeń oraz umiejętności rękodzielniczych. Chciałbym zachęcić Państwa do zapoznania się z naszymi skarbami, dzięki którym region nasz jest bogaty kulturowo.

Bronisław Helman

Prezes Stowarzyszenia Dolina Pilicy

ISBN 978-83-930863-5-1